

ekmek ve gül

İstanbul Sözleşmesi
bir eşikse; O eşigi
biz kadınlar geçeceğiz

3

Silahların gölgesinde
kadın hayatları

11

Siemens'in kampından
Dardanel'in 'kapalı
devre çalışma sistemi'ne

18

Devletin makasına karşı
Katina'nın makası

21

NAR ÇATLADI, KUYU TAŞTI

Kadınlar hiçbir hakkını kolay kazanmadı, tarih boyunca... Hiçbir hak öylesine verilmedi kadınlara; kimi zaman yıllarca süren çabalarla, ısrarla, mücadeleyle, iğneyle kaza kaza; kimi zaman gümbür gümbür bir haykırıyla, direnişle alındı.

Rüzgâr esti diye eğilmedi dal, rüzgârı nefesiyle estirdi kadınlar. Birlikte, el ele, kol kola, yan yana büyüdü o nefes. Birlikte büyüttük o rüzgârı. Birlikte yıktık karşımıza çıkan duvarları, yeri geldi el ele tutuşup köprü kurduk o karşımıza dikilen duvarların üzerinden gün ışığına erişebilmek için.

Ne yaptysak, ne kazandıysak, biz birlikte kazandık, bizim için... Bizden sonraki kadınlar için... Birileri bahşetmedi hiçbir şeyi, birilerinin lütfü değildi haklarımıza ve hayatlarımıza dair olanlar. Bu yüzden "haklarımızdan ve hayatlarımızdan vazgeçmeyeceğiz" sözü bizim ve bizden önceki kadınların ortak yazdığı tarihimize, emeğimizle, mücadelemizle, geleceğimizle bir. Bu yüzden vazgeçmeme gayretimiz. Bu yüzden kentlerde, sokaklarda, fabrikalarda, mahallelerde "vazgeçmiyoruz" sözümüzü büyütme mücadelemiz.

Karşımıza dikilen duvarları yıka yıka, haklarımıza dönük saldırıların karşısında hesap soruyor, kazandıklarımızı geleceksizlikle, eşitsizlikle değiş tokuş etmemek için mücadele ediyoruz. Kulaklara yasak edilen sesimizi en gür haliyle çıkarıyoruz, "Ve bir nar çatlar, kuyu taşar!"

Sesimizi bastıra bastıra bir kabuğun içine sıkıştırma çabalarına, kırpa kırpa kuşa çevirdikleri haklarımıza, çala çala hiç ettikleri emeklerimizin karşılığına, hayatımızın her alanına müdahale hakkını kendilerinde bulmalarına karşı hayatlarımızı birlikte savunuyoruz!

Boş ya da hamasi değil; kentleri dolduran, gökyüzüne haykırıları ulaşan kadınların gerçeğinden alıyoruz bu sözleri. Bu sözler ki; kadınların gücüyle, mücadele örnekleriyle var oluyor...

5 Ağustos'ta sokağa çıkan kadınların ortak sesi "haklarımızdan ve hayatlarımızdan vazgeçmiyoruz, İstanbul Sözleşmesini uygula, mücadelemizin geri dönüşü yok"-tu. Bu kararlılıkla AKP'nin yıllardır haklarımıza dönük sürdürdüğü saldırı politikasına meydan okudu kadınlar, okuyoruz!

AKP'nin toplu bir paket halinde dört koldan saldırısı devam ederken, kadınlara eşitsizlik dayatılırken ve tek adam rejimini iyiden iyiye yerleştirme girişimlerini sürdü-

Fotoğraf: Evrensel

rürken bu mücadeleyi daha da büyütmeden, saldırıların kökünü kazımdan başka çare yok.

Bu yüzden sanmasınlar ki bir günlük bir sokağa çıkıştı bu. Kadınlar korkularını kenara koyup; ısrarı, inadı sırtlandı... O inadı paylaşmaya, o ısrarı sürdürmeye ve yürüttüğümüz mücadeleyi büyütmeye devam edeceğiz.

On yılı aşkın süredir dergimiz aracılığıyla sesini duyuran ve "Nasıl bir hayat istediğimize tepemizdekiler değil biz karar verelim, kendi hayatlarımızı birlikte savunalım!" diyen kadınların seslerini duyurmaya vesile olmaya, onların çağrısını yinlemeye devam edeceğiz.

Çünkü kadınlar için nar çatladı, kuyu taştı... Artık bu saldırılara sabrımız kalmadı!

***

Kadınlar dergimizde haklarından vazgeçmeme ısrarlarını sürdürüyor... İstanbul Sözleşmesinin iptal edilmek istenmesiyle AKP'nin neyi amaçladığını, İstanbul Sözleşmesine saldırının mahiyetini, topyekun saldırılara karşı topyekun bir mücadele hattını nasıl oluşturacağımızı Sevda Karaca yazdı...

"Haklarımızdan ve Hayatlarımızdan Vazgeçmiyoruz" başlığıyla madde madde haklarımıza dönük saldırıları ve bu saldırılara karşı niçin mücadele ettiğimizi yazdık...

Kürt illerinde artan, devlet güçleri eliyle gerçekleşen çocuk istismarı, genç kadınlara yönelik cinsel saldırılar ve artan şüpheli kadın intiharlarını Çağla Yolaşan yazdı...

Yoğunlukla kadınların çalıştığı sağlık alanında emekçilere ek ödemelerinin yapılmaması, sağlık alanında yaşanan hak gasplarını SES Aksaray Şube Yöneticisi Birsan Seyhan hesap sorarcasına anlattı...

AKP'nin uzun yıllardır yasal hale getirmeye çalıştığı 'Çocuk istismarına evlilikle af' düzenlemesine karşı çocuk yaşta evlendirilen kadınlar yaşadıklarını anlattı ve düzenlemeye karşı çıkarak 'Çocukların hayatlarını karartmayın' çağrısı yaptı.

Kısa çalışma ödeneğinin İşsizlik Fonundan karşılanmasına tepki gösteren ve bunun bir hak gaspı olduğunu söyleyen işçi kadınlar, sordu: "Devlet neden her seferinde bizi yarı yolda bırakıyor?"

Kriz derinleşirken emekçilerin yoksulluğu artıyor... Pandemiyle birlikte daha da artan kadınların yoksulluğunu Tuzluca'yı Kadınları Dayanışma Derneğinden Elif Sancı anlattı...

Memleket halini kadınların kendi kaleminden okurken, yakın zamanda kaybettiğimiz, memleket meselelerine de sessiz kalmayan Huysuz Virjin'i unutmadık... Ayşen Güven yazdı...

Her ay dergimizde eşyaların, aksesuarların tozlu raflara kalkmış tarihi hikayelerini Filiz Gür'den dinlemeye devam ediyoruz. Filiz bu ay bize topuklu ayakkabının tarihini anlattı...

Mektuplarımız, film önerilerimiz, dayanışma örneklerimizle ve daha birçok yazımızla Ekmek ve Gül bu sayıda sizinle bir hafta gecikmeli buluşuyor, geçen aydan bu zamana çok sabırsızlandık, keyifle okuyun :)

Kapak görseli: Çizimi Ekmek ve Gül ile paylaşan sanatçı Buket Kaya'ya ve EŞİK Platformu'na teşekkür ediyoruz...

(Dilsiz Dengbej ve Gelin şiirinde yer alan "Ve bir nar çatlar kuyu taşar" dizele- rindeki isyanı Sennur Sezer'den miras aldık... Hiç unutmuyoruz onu...)

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

İÇİNDEKİLER

O eşiği biz kadınlar geçeceğiz.....	3
Sevda Karaca	
Kastları kadınların birliğine.....	5
Adile Doğan	
Dayanışma sarar yaralarımızı.....	5
Zahide Kiper	
Kadın cinayetlerindeki 'stratejik sessizliği'.....	6
Prof. Dr. Gülnaz Karatay	
'Mücadelemizi büyütelim, İstanbul.....	7
İstanbul Sözleşmesi, YÖK tutum belgesi ve.....	8
Bilgesu Kiper-Buse Vurdu	
Oyun çağımızda zorla evlendirildik.....	9
Yasemin Öztürk	
İÇİMİZDEN BİRİ.....	10
Berivan Balkay	
Silahların gölgesinde kadın hayatları.....	11
Çağla Yolaşan	
Hayatımızdan haklarımızdan da.....	12
Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz!.....	14
Birsan Seyhan	
'Bu ülkede kadın, hayvan, çocuk, yeşil.....	15
Cansu Ertaş-Hazal Göçmen	
SAĞLIK.....	16
Uzm. Dr. Sanem Bilgili	
Kıt kanaat geçinen kadınların aradığı çare.....	17
Elif Sancı	
Tekstil işçisi: Kısa çalışma ödeneğiyle.....	17
Devlet neden her seferinde yarı yolda bırakıyor..	17
Ayşe Beçek	
TARİH.....	18
Müslime Karabatak	
Liderlerin değil, bizim ne istediğimiz önemli!.....	19
Nuray Öztürk	
Topuklu ayakkabının tarihi.....	20
Filiz Gür	
Devletin makasına karşı Katina'nın makası.....	21
Ayşen Güven	
SINIRLARIN ÖTESİ.....	22
Hazırlayan: Berivan Balkay	
MEKTUBUMUZ VAR.....	23
FİLM.....	24
Sarya Tunç	

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışları Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ
İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62
Adana Baskı: Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ BİR EŞİK

O eşiği biz kadınlar geçeceğiz

Sevda KARACA

A KP uzunca bir süredir “hak” kavramını ortadan kaldırmaya çalışıyor. Kendi meşrebine ve anlayışına uygun görmediği tüm “hak” taleplerini bir tür meydan okuma olarak görüyor. Tek adam yönetiminin alamet-i farikalarından olan bu durum, aslında hak mücadelelerinin zeminini de öznelerini de bileşenlerini de çapını da genişletiyor.

18 yıldır kadınların yaşamın her alanındaki temel hakları parça parça gündem edilerek, kimi zaman yasal düzenlemeler kimi zaman keyfiyet marifetiyle iyiden iyiye geriye çekildi. Bugün kadınlar için neredeyse “ölmek istemiyoruz” noktasına kadar geriye çektilen hak talebi, iyiden iyiye biriken hoşnutsuzluk, öfke çok farklı kadın kesimlerini aynı söz etrafında buluşturabiliyor.

Görünen o ki, memleketin en temel gündem maddeleri arasındaki başat sırasını hiç kaybetmeyen kadına ve çocuklara yönelik şiddet ve devletin müdahalesizliği, hatta teşviki çok geniş bir çevreden kadınları “şiddete karşı korunma, faillerin adaletli bir biçimde yargılanması, şiddet gören kadın ve çocukların zararlarının tazmin edilmesi, kadınların aşağılanmasına, yok sayılmalarına bir son verilmesi” noktasında birleştiriyor.

Söz konusu olan bu gündem olunca “insan muamelesi görme” ihtimaliyle AKP’ye oy veren yoksul emekçi kadınlar da, AKP’nin sözcüsü pozisyonundaki kadınlar da, hak mücadelesini politik bir mücadele hattı olarak gören kadın örgütleri de, talebi yalnızca huzurla uyunacak bir uyku, korkmadan çıkılacak sokak, öldürülme kaygısı olmadan söylenecek söz olan kadın da ortak bir sözün parçası oluyor. Geniş bir kadın çevresinin ana derdi; giderek vahşileşen şiddet karşısında kadınların haklarının ve yaşamlarının korunması talebi.

Tam da bu nedenle tartışmalar iyice artıp, iptal kararı hükümet sözcüleri eliyle somut bir plana dönüşünce “İstanbul Sözleşmesi”ni tartışma, uygula” talebi çok geniş çevrelerden kadınların, kadın örgütlerinin, kadın kesimlerinin ortak sözü oldu.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ NEDEN ÖNEMLİYDİ?

Çünkü devlete kadına yönelik şid-

Fotoğraf: Gençlik Komiteleri

detin her türüne ve her yönüne ilişkin somut görevler veriyor, şiddetin esasını kadınlarla erkekler arasındaki eşitsiz güç ilişkilerine dayandırıyor ve şiddeti önlemenin eşitliği her alanda sağlamakla mümkün olabileceğini söylüyor. Tüm yasa ve uygulamaları bu anlayışla yapmak, yapmayandan hesap sorulmasını sağlamak gerektiğini ifade ediyor.

Bu türden bir yaklaşım; kadınlarla erkekleri “fıtratları gereği” eşit olamayacakları bir tabiyet ilişkisine mahkum edip, kadınları erkeklerin emrine, kadınlarla erkeklerin eşitsiz ilişkileri üzerine kurulan “aile” kurumunu da sistemin emrine vermek isteyen bir zihniyet bakımından oldukça tehlikeli. İstanbul Sözleşmesi’ne yönelik saldırıların esası, kadınların eşitlik hakkına, eşit varoluşuna yönelik saldırılar.

Tam da bu nedenle; İstanbul Sözleşmesi, yalnızca uluslararası bağlayıcı bir belge olması nedeniyle değil; esasen kadınların eşitlik haklarını tümüyle ortadan kaldırmak isteyenler karşısında “eşitlikten vazgeçmiyoruz” sözünü ortaklaştıran somut bir gündem olması dolayısıyla önemli.

NEDEN GENİŞ KADIN ÇEVRELERİNİ BİRLEŞTİREN BİR EŞİK OLDU?

Birincisi; uzun yıllardır kadınların haklarına dönük saldırılar çok büyük yamsal sorunlara neden oldu kadınlar nezdinde. Her şeyden önce canıyla sınırı halde kadınlar. Çalışma yaşamından evlilik ilişkilerine her alanda kadınları “eksik” görmenin olağanlaştırıldığı bir toplumsallık inşa edildi. Gündelik hayat-taki ayrımcılık ve eşitsizliğin yarattığı dertlerden, her gün yaşanan kadın cinayetlerine, şiddet faillerinin korunup kollanması şiddete uğrayan kadının neredeyse failden daha çok cezalandırılmasına, yoksulluğun artmasından, iktidarın seçiminin “zenginlerden ve patronlardan yana olduğunun” iyice ayyuka çıkmasına kadar pek çok şey kadınların öfkelerinin de birikmesine neden oldu.

İkincisi; sözleşmenin iptali kıdem tazminatından basın özgürlüğüne, sosyal medya düzenlemesinden siyasi partiler ve seçim yasasına, oda ve barolara ilişkin atılacak tüm adımlarla birlikte bir biat rejimi kurma yol haritasının önemli bir parçası. İçeriği ve ifade ettiği eşitlik

anlayışı nedeniyle de, eğer iptali söz konusu olursa şu an kağıt üstünde yazılı olan tüm hakların da bir çırpıda ortadan kaldırılabilirliğini, her türlü hakkın tartışılabilirliğini düşündürecek kadar da sembolik bir garantör.

Kadın bakanlığının ortadan kaldırılmasından, boşanmaların önlenmesi komisyonu raporu ışığında alınan kararlara, eğitim sistemindeki değişikliklerin yarattığı ayrımcılıktan, lise çağında evlenmenin önünü açan düzenlemelere, çalışma hayatında yapılan düzenlemelerden nafaka hakkının kısıtlanmasına varan tartışmalara, kürtaj hakkının fiili olarak engellenmesinden müftülere nikah yetkisi verilmesine... AKP hükümetinin bu zamana kadar parça parça gündeme getirip, çeşitli konu başlıklarıyla yasal kılıflar uydurmaya çalıştığı pek çok hak gaspı söz konusu oldu. Bu zamana kadar kadınların haklarına dönük saldırıları adım adım hayata geçiren iktidarın karşısına bu kez topyekün çıkma yönelimi olan birleşik bir kadın mücadelesinin zemininin bu süreçte oluşması da tüm bu süreçlerden, birikimlerden, deneyimlerden kaynaklanıyor. ▶▶▶

Fotoğraflar: Birleşik Metal-İş

►►► İstanbul Sözleşmesi öncesinde sıcak bir gündem olarak karşımızda duran -ve hala tetikte olmamız gereken- çocuk istismarının evlilikle aklanması önergesi (Türk Ceza Kanunu'nun çocuk istismarını düzenleyen 103. Maddesinde yapılmak istenen değişiklikler) geniş kadın kesimlerinin bir araya geldiği ortak somut bir gündem oldu. Kadın hareketinin farklı bileşenlerinin oluşturduğu TCK 103 Kadın Platformu'nun, bu önergeyle ve bu önergeyi yasalaştırmak isteyen zihniyetle asla uzlaşmayacağını ortaya koyduğu metni 300'ü aşkın kadın örgütünün, 170'i aşkın destekçi kurum, sendika ve kuruluşun imzasıyla yayımlandığında; aslında bir ihtiyaç da kendini göstermişti; hep birlikte somut, açık, talebi net bir birlikteliğin önemi...

İstanbul Sözleşmesi'nin iptaline yönelik çeşitli tarikat ve cemaat çevrelerinin saldırıları, hükümet sözcülerinin bu saldırıları ciddiye aldığını ve bunlara yol verdiğini gösteren açıklamalarıyla somut bir tehlike olarak karşımıza çıkınca, TCK 103 Kadın Platformu olarak ortaklaşan kadınlar, bundan sonraki süreçte karşılaşılabilecek her hak gaspı girişimine hep birlikte karşı koymanın bir irade beyanı olarak Eşitlik İçin Kadın Platformu (EŞİK) adını alıp yola devam etme kararı aldı.

EŞİK Platformu çevresinde çok çeşitli gruplardan, anlayışlardan, politik fikirlerden, inançlardan kadının buluşması, bu çeşitlilik özellikle İstanbul Sözleşmesi'ne yönelik saldırılara karşı bir araya gelen kadınların çeperinin genişlemesine de yol açtı.

İller düzeyinde ise İstanbul Sözleşmesi'ne yönelik saldırılara karşı yapılan toplantılarla, forumlarla, davetlerle geniş kampanya grupları oluştu.

Tüm farklılıklar bir kenara bırakılmadı elbette bu platformların, kampanya süreçlerinin içinde yer alırken. Farklılıklara rağmen somut, ortak, asgari talebi birlikte büyütüp, yaşamsal hakları korumak noktasında ortaklaşıldı. Savunmacı değil, talep eden bir biçimde

PEKİ ŞİMDİ NEREYE?

KADEM'in, kimi AKP'li sözcülerin İstanbul Sözleşmesi'ni destekler nitelikteki açıklamaları muhafazakâr dindar kadınlar arasında biriken öfkeyi görmelerinden, ağırlıklı olarak kadınlardan oluşan alan AKP'nin tabanda ağır bir çözülme yaşamasını da istememelerinden kaynaklanıyor. Bu çevreler sonuçta eğer AKP içinde karar "şerh koyma" ya da "çekilme" yönünde olursa, buna da sahip çıkacaklar.

■ Çocuk istismarının affı halen bir gündem olarak karşımızda duruyor. KADEM'in açıklamasında olduğu gibi bu konu, sözleşmeye karşılık bir "pazarlık unsuru" gibi ifade ediliyor. Bu konuyu hiç gündemden düşürmemeliyiz.

■ Toplumun "yumuşak karnı" olarak görülen LGBT'lere yönelik ayrımcılık ve hak gaspları konusunda ciddi saldırıların yaşanma ihtimali yükseliyor. Ayrımcı, nefret dolu dil ve söylemlere, LGBT'lerin haklarının bir pazarlık konusu haline getirilmesine izin vermemeliyiz.

■ AKP MYK'sının pek de inandırıcı olmayan

bir gerekçeyle ertelenmesi bir başarı. Ancak çok iyi biliyoruz ki; ertelemeye bırakılan, gündemden düşürülmeye çalışılan her konu, bu geri adımı sağlayan örgütlülük dağılırsa, tepkiler azalırsa yeniden karşımıza getirilecek.

■ Kadınların işyerlerinde, mahallelerinde, sokaklarda yaşanan şiddeti tartışmaları için olanaklar yaratmak birincil işimiz, bilgilendirici materyallerle kadınların yaşananlardan haberdar olmalarını sağlayarak, ama en önemlisi kendi buldukları yerlerde birlikte hareket etmelerinin olanaklarını oluşturarak ilerleyeceğiz.

■ İl çapında sendika şubeleri, işyeri temsilcileri, yöre derneği, köy derneği, ilçe platformları, baro meslek odaları temsilcileri, yerel kadın dernekleri, kadın muhtarlar, belediye meclislerinde yer alan kadınlar... Giderek genişleyerek, yerelleşerek, daha çok kadının katılımını sağlayarak çalışmalar sürdüreceğiz.

■ Geniş kadın kesimlerinin yaşadıkları pek çok sorunu birleştirerek, birini diğerine bağlayarak ortaya koyduğu "Haklarımızdan ve hayatımızdan vazgeçmiyoruz" dedik. Bu sözü sürdüreceğiz.

"sözleşmeden çekilme" sözünden çok, "sözleşmeyi uygula" sözü ortaya kondu. Pek çok farklı mücadele tarzları, biçimleri bir arada kullanıldı. Kimisi partiler düzeyinde görüşmeler yaparken, kimisi mahallelerde işyerlerinde çalışmalar sürdürdü, kimisi verdiği röportajlarla hazırladığı görsel ve işitsel materyallerle sözleşmenin önemini anlatırken, kimisi belediyeleri zorladı sözleşmenin daha çok bilinirlik kazanması için çalışılması

noktasında. Sosyal medyada eşzamanlı eylemler de sokakta eşzamanlı eylemler de yapıldı.

Sözleşmenin iptalinin gündem edileceği AKP MYK toplantısının ertelenmesini sağlayan da, hükümet sözcülerinin söylemlerinde değişiklik yaratan da, AKP yönetimi çevresindeki kadın örgütlerini kadınların haklarının korunması gerekliliğini söylemeye zorlayan da bu birliktelikler ve mücadele oldu.

Kastları kadınların 'haklarımıza sahip çıkmalıyız' diyen birliğine...

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma
Derneği Başkanı

Biz kadınlar her gün yeni bir saldırıyla karşı karşıya kalıyoruz. Pandemi sürecinde de kazanılmış haklarımıza hükümet cephesinden saldırılar devam etti. Çocuk istismarının evlilikle affı ve çocuk yaşta evliliğin meşrulaştırılmasına yönelik düzenlemeler, kıdem tazminatının fona devredilmesi yeniden gündeme getirildi.

Bir çok kazanılmış hakkımıza - 6284 sayılı şiddetin önlenmesi yasası, nafaka hakkı gibi-önce kamuoyuna dönük farklı açıklamalar yaparak zemin hazırlıyor sonrada hedef haline getiriyorlar. Böyle olunca saldırıyı kolaylaştıracaklarını sanıyorlar. Uzun bir süredir İstanbul sözleşmesini hedefe koyan AKP, «aile yapımıza aykırı» diyerek imzadan çıkmak istiyor.

Esenyalı Kadın dayanışma derneği olarak biz de kadınların en önemli kazanımı olan İstanbul Sözleşmesi için günlerce sokakta, pazar başlarında, evlerin bahçelerinde kadınlarla bir araya geliyoruz. Sözleşmeye yönelik saldırılara karşı kazanımlarımızın ne olduğunu anlatmaya ve kadınları birlikte mücadele etmeye çağırıyoruz. Bu çalışmayı yürütürken sokakta karşılaştığımız birtakım tepkileri aktarmaya ihtiyaç duyduk.

Semt pazarlarında çalışma yürütür-

ken bazı erkeklerin saldırısı ile karşılaştık. "Biz müslüman ülkeyiz, bu sözleşmeyi kaldıracamız" diyerek üzerimize yürüdüler. Birçok kadın ise; ya sözleşmeyi bilmiyor ya da içeriği hakkında bilgiye sahip değil. İstanbul Sözleşmesini tam anlamıyla bilen farklı siyasi görüşlerden kadınlar ise; sahip çıkıyor. Mahallemizde 10 gün boyunca yürüttüğümüz sokak faaliyetinde gördük ki; sistem eliyle örgütlü bir saldırı

var ortada. Bilmeyenlere, sözleşmeyi "dinimize, ahlakımıza uymuyor, aileyi bozuyor" diye propaganda yapıyorlar.

Pazar başında bildiri dağıtımında bizi gördüklerinde uzak durmadı kadınlar. Elimizden bildirileri alıp dağıtmaya başladılar. Kadınlar çevrelerine anlatıyorlar, gelip birçok öneride bulunuyorlar. Peki kim bu kadınlar? Sürekli ayırtırmaya çalıştıkları başı örtülü, başı açık kadınlar, dindar ya da la-

ik kadınlar, şu görüşten ya da bu görüşten kadınlar... Yani kadınlar arasında dini inanç ya da dünya görüşü farklılıkları kadınların bu konuda ayırışmasına neden olmamış durumda.

Bir dağıtımda başörtülü bir kadının söyledikleri, anlatmak istediğimizin özeti: "Benim kızım yıllardır şiddet görüyordu. Bu sözleşme sayesinde koruma ve uzaklaştırma kararına en hızlı biçimde ulaştı. Ben eskiyi de biliyorum; 1 aydan önce koruma kararı alamazdı kadınlar. Şimdi sözleşmeyi kaldırmak için, dini inançlara aykırı demelerini art niyetli buluyorum. Ben de inançlı bir kadını, kadınların korunması neden dine karşı gelmek olsun?" diyor.

Kadınlar açısından bu ortaklık, sözleşmeyi hedefe koyup yaşanan yanlış sözlerle kadınların eşitlik haklarını ortadan kaldırmak isteyen çevrelerin de dikkatinden kaçmıyor olsa gerek. Bu saldırgan çevrelerin önde gidenlerinden A. Dilipak, işi sözleşmeye, daha doğrusu kadınların haklarına, hayatlarına sahip çıkan AKP'li kadınlara küfür etmeye kadar vardırdı.

Bizim bizzat sokaktaki, hayatın içindeki gözlemimiz; kadınlar arasındaki "haklarımıza sahip çıkmalıyız" duygu ortaklığı apaçık. Kastları da buna... Çünkü bugün birlikte şiddetten korunma, eşit yurttaş olma hakkına sahip çıkan kadınlar, yarın tüm yaşamsal sorunları için de bir araya gelmenin zeminine sahip demektir.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Zahide KİPER
Esenyalı / İstanbul

Salgınla beraber distopya filmlerini aratmayan türden şeyler yaşadık ve yaşıyoruz. Patronları doyuramadığımız için salgında dahi ölümüne çalışıyor ve sömürülüyor. Üstüne pandemi döneminde daha da artan şiddet, yoksulluk, işsizlik ve gelecek kaygısı hayatımızı sarmalamış durumda.

Bu süreç bizlere; işçiler, emekçiler, kadınlar olarak bir arada olmanın, paylaşmanın, dayanışmanın, örgütlü olmanın ne kadar hayati olduğunu gösterdi.

Zor günlerden geçerken Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinde yıllarca birlikte mücadele eden kadınlar olarak "Dayanışma sarar yaralarımızı" dedik ve yine birbirimize sarıldık, kol kanat gerdik, ekmeğimizi, yağımızı, tuzumuzu, hüznümüzü, mutluluğumuzu paylaştık. Hamilesi, ev taşıyanı, işini kaybedeni, ücretsiz izne çıkartılanı...

Birbirimizle paylaştık neyimiz varsa. "Öylece oturmayacağız, birbirimizi yaşatacağız" dedik. Bu dayanışmayı örgütlenerek öğretildik. Çünkü "Kötülük örgütlü ise iyilik daha fazla örgütlü olmalı ki ruhumuz iyileşsin" diye düşündük.

Mahallemizde o dayanışmanın içinde olan Fatos ve Eylem de bu süreçte dayanışmanın, birlikte olmanın hayatları için neden değerli olduğunu paylaştı bizlere:

'KIZ KARDEŞLERİM
YALNIZ OLMADIĞIMI GÖSTERDİ'

Fatos Öztürk: Dayanışma denilince benim aklıma Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği geliyor. Aşağı yukarı 7 yıldır derneğin üyesiyim. Der-

nekteki kadınlarla dayanışmayı birlikte büyüttük. Dünyayı etkileyen şu pandemi döneminde dernekte mücadele ettiğimiz arkadaşlarım beni yalnız bırakmadı. Pandemi başladığında ben 7 aylık hamileydim eve kapanıp kaldım, korkudan dışarıya adımımı atamadım. Çünkü ailemin tamamı İstanbul dışında yaşıyor ve bu pandemi döneminde sokağa çıkma yasakları yüzünden yanıma gelemediler. Markete, pazara gitmem gerektiğinde dernekteki arkadaşlar koştular. Çocuğum hastalandı, gidip sağlık ocağında ilaç yazdırıp ilaçlarını aldılar. Bu dönemde kontrollerim için hastaneye gitmem gerekiyordu. Toplu taşıma ve ticari taksilere binmeye korkuyordum o yüzden en çok da arabaya ihtiyacım oldu. Beni, araç ayarlayıp has-

taneye götürdüler. Bebeğimin doğumunda da başımdan ayrılmadılar. "Yok artık bu kadar olmaz" diye düşünebilirsiniz içinizden... İnanın ki eğer bebeğimi sağlıklı bir şekilde doğurduysam, koronavirüse yakalanmadıysam bunun tek sebebi dernekteki arkadaşlarımın benimle dayanışma içinde olmasıydı.

Eylem Koşar: Ev taşımam pandemiye denk gelmişti... Annem, babam 65 yaş üstü ve risk grubunda olduğundan zaten görüşmemiz yasaktı. Ablam astım hastası ve risk grubunda olmasına rağmen çocuklarıma baktı. 13 Mart'ta taşınacağım evi tutmuşum.

Ertesi gün evi temizlemeye gittiğimde dernekteki kadınların ellerinde temizlik malzemeleri ile beni beklediğini gördüm. Korona koşullarında bana elini uzatan kız kardeşlerim bana bir kez daha yalnız olmadığımı, dayanışmanın ne kadar güzel olduğunu gösterdi. O günden sonra daha rahat yazıyorum: Dayanışma yaşatır!

Dayanışma sarar yaralarımızı

Kadın cinayetlerindeki 'stratejik sessizliği' kırmak

Kadınlardan kadına vicdani köprüler yetmiyor. Erkek şiddeti gibi ataerkiden beslenen toplumsal ve yapısal bir sorunu sadece vicdan ve sorumluluk çağrısıyla aşamıyoruz. Peki ne lazım?

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Prof. Dr. Gülnaz KARATAY
Munzur Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Öğretim Üyesi

İstatistik dediğimiz şey, duygusuz, cansız-kansız rakamlardan oluşan, isteyen istediği gibi yorumlayabileceği, düşürebileceği/artırabileceği, eğip bükerek gerçeği dönüştürebileceği bir alan değildir. Sayıların dili vardır ve her biri bir değer taşır... Söz konusu insansa, çocuksa, yaşlıysa her rakam bir can taşır... İstatistikler bize, ısrarla, kadın cinayetlerinin uzun zamandan beri tekil durum/lar olmaktan çıkıp sistematik bir hal aldığını, katliam olarak nitelendirilebilecek düzeyde aylık seyir izlediğini işaret etmektedir. Hatta, kadın cinayetlerine öyle alıştık ki, artık en canavarca hisle işlenmiş ve yöntemi adeta kan donduracak cinsten olanlar toplumda konuşulmaya değer görülmeğe başlandı. Özgecan'ımızı hiç unutmadık, unutmamalıyız da zaten... Pınar dengemizi yeniden sarstı, sarssın da zaten... Ama Karlıovalı Zeynep yeterince ilgi görmedi mesela... Zihnimizin, toplumun, basının seçici davranmasının arka planını uzun uzadıya konuşabiliriz elbette, ancak en başat faktörlerden birinin kadın cinayetlerinin sistematik yapısı ve normatif bir hal almaya başlaması olduğunu da görmek lazım. "Şaşırdık mı? Şaşırmadık" söylemi boşuna değil, kanıksamanın dışı vurumu adeta. Oysa şaşırmak, şok olmak, tepki vermek zo-

rundayız... Kanıksamak en büyük tuzak.

VİCDAN VE SORUMLULUK ÇAĞRILARIYLA AŞILAMAYANLAR...

Kuşkusuz kadın vicdanı ve inisiyatifi ile çok şey yapılıyor; görmek, duymak, anlamak ve harekete geçmek/geçirmek adına. Ama kadından kadına vicdani köprüler yetmiyor. Erkek şiddeti gibi ataerkiden beslenen toplumsal ve yapısal bir sorunu sadece vicdan ve sorumluluk çağrısıyla aşamıyoruz, özellikle de temsil yeteneğimiz ve politik güçsüzlüğümüz ortadayken. Nüfusun yarısını temsilde sembolik düzeyde kalıyor sayılarımız. Kadınlar tanrıların, kralların, erkeklerin eril hiyerarşisinden aşağıya damlarken birer birer, politik kararların alındığı masalarda ne yazık ki taleplerimiz kabul görmüyor. Her türlüşünden kadın gücünden nemalananlar, temsil söz konusu olduğunda, sırtını ataerkiye dayamakta beis görmüyor, ne kadar dönüştüğünü iddia ederse etsin. Sonuç; erkek adalet ve stratejik sessizlik...

Tam da bu nedenle sorunun ağırlığına eleştirinin ağırlığı da eşlik etmeyince, "muhteşem" medyanın öne çıkardığı seçilmiş argümanlarla, kadınlar adeta şiddet ortamının meşru "kurbanları" olarak aramızdan birer çekilip alınıyor ve bu etiketle (kurban) yaşamak zorunda bırakılıyor.

Bağlantılı olarak, testinin içinde ne varsa dışarıya da onu sızdırır misali, topluma sirayet eden eylem ve söylem dili de oldukça sorunlu hale geliyor. Ne kadar onur kırıcı mesela "kadınlar da insan" söylemi ile

21. yüzyılda bir cinsiyeti yeniden tarife kalkışmak! Kıskançlığı, özgüvensizliği, yaşama tutunma beceriksizliği, saplantı halinde sürdürdüğü kültürel normları, ilkel dürtüleri mahkûm etmek yerine; kadının da insan olduğuna vurgu yapmak... Oysa öldürülenler, kardeşiniz, komşunuz, sıra arkadaşınız, aynı işyerinde ortak havayı soluduğunuz kısacası yaşamın diğer yarısı olduğu halde, bu vahşet karşısında yükü kadınların omuzuna yükleyip, hemcinslere "kadınları sevmeyi öğrenmediniz gitti" gibi arkadaşça tavsiyelerde bulunmak... ya da "kadınlarımız" "analarımız" gibi söylemlerle sahipliği de elden bırakmadan toplumsal sorumluluğu yerine getirmenin hafifliğiyle adeta uçmak... Diğer yandan kadın gözüyle, yine sorunu "çocuk terbiyecisi" kadına havale edip, çözümü sonraki nesillerden başlamak üzere uzak zaman ötelemek, kanunları, politikaları, aktüel siyasetin sorumluluklarını görmezden gelmek... kadın gözüyle... temsilin de bir anlamı olmalı değil mi?

Sonuç olarak; İvedilikle her kesimde gözlemlenebilen stratejik sessizliğe son verilmeli.

Kadın duyarlılığı hak temelli yaklaşıma yükseltilmeli.

Baştan tırnağa eylem ve söylem dili düzeltilmeli.

En kestirme çözüm oluşturabilecek İstanbul Sözleşmesi'nin hükümleri acilen ve tavizsiz uygulanmalıdır.

Güvende, sevgiyle kalın....

EDREMİTTE YAŞAYAN KADINLARDAN TÜM KADINLARA ÇAĞRI:

Mücadelemizi büyütelim, İstanbul Sözleşmesi'ne sahip çıkalım

Türkiye'nin ilk imzacı olmakla övüldüğü, 2011 yılında İstanbul'da imzalanan ve 2014 yılında yürürlüğe giren İstanbul Sözleşmesi bugün iktidarın hedefinde. İktidarın bu hamlesine karşı kadınlarsa her yerden aynı kararlılıkla ses veriyor; "Haklarımızdan ve hayatlarımızdan vazgeçmiyoruz, İstanbul Sözleşmesi'ni uygulayın." Edremitli kadınlar da Ekmek ve Gül aracılığıyla bu sese ses kattı, şimdi söz onların...

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ UYGULANSIN

Hülya BAL / Emekli

KADININ okumasını engellemek isteyen, çalışmasını aşağılayan, çocuk yaşta evlilik yolunu açan, erkek şiddetini teşvik eden, kadını erkeğin himayesine alan ideolojinin acı meyvelerini topluyoruz. Bu durum karşısında kendimizi ve bizi temsil eden siyasilerimizi tebrik etmeli miyiz?

Kadın meta değildir. Kadın da erkek gibi toplumun bir bireyidir. Evlilik kurumunda eşlerden biri oluyor; fakat her nedense eril zihniyette eşit olamıyor. Geleneksel yapının hakim olduğu ülkemizde ne kadar "yenilikçiyiz" denilse de baskın olan erkek egemen zihniyettir.

Toplumda kadının da bir birey olduğu, her türlü cinsiyet ayırımına karşı kadınları güçlendirecek ve eşitlik ilkesini hakim kılacak olan İstanbul Sözleşmesi neden bu kadar rahatsız etti de iptali isteniyor?

2014 yılında iftihar edilerek imzalanan ve Türkiye'nin öncülüğünde yürürlüğe giren; geçen 6 yılda yükümlülükleri dahi tam yerine getirilmeyen, şimdilerde iptal edilmek istenen İstanbul Sözleşmesi ve paralelindeki 6284 sayılı Yasa kadınların güvencesi. Türkiye İstanbul Sözleşmesi'nden çekilirse ve bizler direnmezsek; "kadın erkek eşit değildir" söylemleri ve şiddet artacaktır.

İstanbul Sözleşmesi uygulanmış olsaydı; bu kadar suça teşvik olmayacak, kriz masaları oluşturulacak, önlem alınması yönünde çalışma grupları oluşturularak kadına yönelik şiddet azalmış bile olacaktı belki de. Biz Ekmek ve Gül aracılığıyla Edremitli kadınlar, İstanbul Sözleşmesi'nin iptal edilmesini değil, uygulanmasını istiyoruz. 6284 sayılı Yasa'nın da kadının korunması adına uygulanmasını talep ediyoruz.

BU YASALARI, BIRAKACAĞIMIZ BİR MİRAS GİBİ DÜŞÜNELİM

Gülsüm DOĞAN
İşçi

İSTANBUL Sözleşmesi uluslararası bir sözleşmesidir. Devletin kadına yönelik şiddet karşısında yükümlülüklerini hatırlatır. Fakat uygulamamak ve yok saymakla devlet bu konuda da maalesef çok büyük bir yanlışla sebebiyet veriyor.

Yasadan başka kadınların bir dayanağı yok, kimsenin iki dudağı arasındaki adalete güvenimiz yok. Aile içi şiddet ve cinsel istismara karşı yasalar bizim kalkınmamız ve kırmızı çizgimizdir. Ülkede avukatların, baroların bile adalete mücadelesi verdiği bir durum söz konusu, düşünün ki barolar "Adalet" diye haykırıyor. Kanunların bile önünde duran tek adam rejimi biz kadınları tamamen yok sayıp haklarımızdan vazgeçip eve kapatmak istemektedir. Bu yüzdendir ki İstanbul Sözleşmesi için her alanda her platformda mücadele etmeliyiz. İleride kızlarımıza bırakabileceğimiz bir miras gibi düşünelim ve korkmayalım, susmayalım, itaat etmeyelim. İstanbul sözleşmesi yaşatır...

İZİN VERMEYECEĞİZ

Necmiye TÜKENGÜN
Emekli öğretmen

Bu sözleşme ve ona bağlı olarak çıkan yasalar şiddete uğrayan veya şiddet tehlikesi taşıyan kadın ve çocukların korunması ve şiddetin önlenmesi amacı taşımakta. Fakat her gün kadınların şiddete maruz kaldığı, çocukların istismara uğradığı, kadınların ve çocukların öldürüldüğü haberlerini alıyoruz. Demek ki uygulanmıyor. AKP'nin tek adam rejimi "makbul kadın" politikalarını hayata geçirmek isterken İstanbul Sözleşmesi'ni engel olarak gördükleri için kaldırmak istiyor. Kadınların gelecek kaygısı taşıdığı, güvencesiz bir yaşam sürdüğü bu ülkede erkek egemen bakış açısıyla kadınların nafaka hakkını da gasbetmeye çalışıyor, kadın cinayetlerini önlemek yerine elimizde bulunan kısıtlı haklarımızdan vazgeçmemizi istiyorlar. Biz buna asla izin vermeyeceğiz.

EŞİT, ÖZGÜR BİR YAŞAM İÇİN, DİRENMEYE DEVAM EDECEĞİZ

Fikriye YADIRGI
Eğitim Sen
Edremit Temsilcisi

İSTANBUL Sözleşmesi 2014'ten beri yürürlükte. Cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli tüm ayrımcılık biçimlerine karşı mücadele edilmesi, erkek şiddetinin önlenmesi, şiddete karşı tedbir alınması şiddete maruz kalan kadınların zararlarının karşılanması ve şiddet uygulayan kişilerin cezalandırılması konusunda bu sözleşme imzalayan devletlere pek çok yükümlülük getiriyor.

İstanbul Sözleşmesi'nin kapsamı bu kadar genişken Türkiye'de bu sözleşmenin imzacısıyken sözleşmenin ülkemizde uygulandığı söylenbilir mi peki? Neden kadınlar her gün tacize, tecavüze, şiddete uğruyor? Neden kadınlar ve kadın örgütleri sokaklarda "İstanbul Sözleşmesi yaşatır", "Sözleşmeyi uygula", "Erkek adalete değil gerçek adalete" diye bağırıyor? Neden yetkili kurumlar kadın cinayetleri davasında gerekeni yapmıyor da, kadın örgütlerinin takip ettiği davalarda adalete yaklaşılabiliyor?

Bu haliyle bile sözleşmeyi, yasaları uygulamayanlara, yürürlükten kaldırmaya çalışanlara itirazımız var. Bu sözleşme ve yasaların uygulanması için mücadeleyi büyütme ihtiyacımız var. Eğitim Sen üyesi kadınlar olarak İstanbul Sözleşmesinden çıkarak sömürüyü, şiddeti aklama artırma, kadınları kamusal alanlardan dışlayarak eve kapatma, kadınların isyanını direnişini bitirme hayalleri kuranlara karşı eşit, özgür bir yaşam için direnmeye, kadınların mücadele ile kazanılmış haklarını savunmaya devam edeceğiz. Eşit, özgür, laik, barış içinde bir ülke isteyen herkesi İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere haklarımıza sahip çıkmaya ve mücadeleye çağırıyoruz.

PES ETMEK YOK!

Songül KIRCA
Ev kadını

MEVCUT sistem kendi önündeki tüm engelleri açmak için her dönem bir dizi tedbir alıyor. İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Yasa'yı kendi çıkarları doğrultusunda yeniden şekillendirmeye ve AKP'nin tek adam yönetiminin kadınlar üzerinde baskısını daha da artırmaya çalışıyorlar. Bunun karşısında birleşik bir mücadelenin örgütlenmesi bizlere düşüyor. Asla susmayacağız, korkmayacağız ve pes etmeyeceğiz.

İstanbul Sözleşmesi, YÖK tutum belgesi ve üniversiteli kadınlar

**Bilgesu KİPER-Buse VURDU
ODTÜ**

Türkiye'nin dört bir yanından kadınlar, şiddet karşısında devlete sorumluluklar yükleyen kazanımlarından vazgeçemeyeceklerini haykırmak için sokaklara çıkıyor, buluşmalar düzenliyor. Bu eylem ve etkinliklere katılanların önemli bir kısmını da üniversiteli kadınlar oluşturuyor.

Üniversiteli kadınlar açısından İstanbul Sözleşmesi'nin aslında büyük bir önemi var. Geçtiğimiz yıl Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) "toplumsal değerler ve kabullerle mütenasip olmaması ve toplumca kabul görmemesi" bahanesiyle yürürlükten kaldırdığı "Yükseköğretim Kurumları Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi", başta Türkiye'nin 1985 yılında imzalamış olduğu CEDAW (Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi) ve 2011 yılında imzalamış olduğu İstanbul Sözleşmesi (Kadına Karşı Şiddetin ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi) dayanarak yapılarak hazırlanmıştı. Yükseköğretim Kurulunun bütün bileşenlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeterek hareket edileceğini taahhüt eden bu belge, yedi temel maddeden oluşuyordu. Bu maddeler kısaca şöyle: Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin farkındalığı artıracak çalışmalar yapma, zorunlu ya da seçmeli "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" dersleri verme, yerleşkelerde cinsel taciz ve saldırıyla ilgili bilgilendirme yapma ve ulaşılabilir başvuru yerleri yaratma, toplumsal cinsiyet eşitliğini izleyen çalışmalar yapma, üniversite bileşenlerinin bu konularda eğitimler almasını sağlama, Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezlerini geliştirme ve bulunmadığı yerlerde kurma.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ HEDEFTE

2015 yılında yaşanan Özgecan Aslan cinayeti sonrası kamuoyu tepkisi sonucu imzalanan bu belge, "toplumsal cinsiyet eşitliğinin" toplumsal değerlere uygun olmadığı gerekçesiyle geçtiğimiz yıl hedef haline getirildi. Tıpkı bugün İstanbul Sözleşmesi'nde olduğu gibi... "Toplumsal cinsiyet eşitliği" yerine "adalet temelli kadın çalışmaları"nın geçirilmesi gerektiğini ifade eden YÖK Başkanı Yekta Saraç, yeni tutum belgesine ilişkin çalışmaların son aşamada olduğunu söylese de aradan geçen bir buçuk yılda hiçbir adım atılmadı. Bu süreçte üniversitelerde taciz ve şiddet katlanarak arttı. Son olarak pandemi sürecinde üniversite dekanlarının, profesörlerin taciz haberlerine ve kadınların #AkademideTacizVar kampanyasına şahit olduk...

SORUNLAR TACİZ VE ŞİDDETLE SINIRLI DA DEĞİL

Bu noktada üniversiteli kadınların karşılaştığı so-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

runların yalnızca taciz ve şiddetle sınırlı olmadığını ve işin yalnızca tutum belgeleri veya Cinsel Taciz Önleme Birimleri'nde (CİTOB) bitmediğini de söylemekte fayda var. Üniversitede kadınların yan yana gelebildiği alanlar olan topluluklarının etkinliklerinin kısıtlandığı ya da doğrudan toplulukların kapatıldığı, cinsiyetçi ve ayrımcı bir müfredat mevcutken bunlara müdahale edebilecek mekanizmalar olan ÖTK'lerin sınırlandırıldığı, yerleşke yaşantısına dair karar alma süreçlerinde öğrencilerin fikirlerinin alınmadığı, yurtlarda temsilin bulunmadığı koşullarda kadınların kendilerini gerçekten güvende hissedebileceği kampüsleri yaratmak çok zor. Bu nedenle bu alanların da kazanılması ve güçlendirilmesi gerekiyor.

NELER YAPABİLİRİZ?

Ancak bugün acil olarak kadınların artık canlarıyla oynamak anlamına gelen İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılmak istenmesine karşı bulunduğumuz her alanda sesimizi yükseltmemiz gerekiyor. Her yaştan kadını, her alanda korumaya alan bu sözleşmeyi bulunduğumuz her alanda savunmamız ve elimizden

alınmasını engellememiz gerekiyor. Dahası, güvenli bir kampüs ve eşitlikçi bir akademi için bir dayanak olan bu sözleşmeye sahip çıkmamız gerekiyor.

İstanbul Sözleşmesi ve 6284'ün uygulanması için mücadele ederken bulunduğumuz üniversitelerde bölümlerimizden, fakültelerimizden başlayarak birliktelikler oluşturmayı, Cinsel Taciz Önleme Birimleri kurulması için üniversitenin diğer bileşenleriyle yan yana gelmeyi, var olan birimlerin daha aktif ve işlevli hale gelmesi için daha güçlü bir mücadele örmeyi önümüze koyabiliriz. Yakın zamanda Yıldız Teknik Üniversitesi'nde (YTÜ) öğrencilerin mücadelesi sonucu bir Cinsel Taciz Önleme Birimi'nin kurulması, bu konuda güzel bir örnek. Başta kadınlar olmak üzere onlarca öğrenci topluluğunun ısrarlı çabası sonucu kurulan bu birim, yan yana gelerek mücadele ettiğimizde eğitimin online geçtiği bir pandemi süreci de olsa kazanım elde edebileceğimizi gösterdi. Bu kazanımları çoğaltmak ve büyütmek, bulunduğumuz her alanda güçlü ve kalıcı birliktelikler oluşturarak mümkün olabilir.

Oyun çağımızda zorla evlendirildik ceremesini hayat boyunca çektik!

Yasemin ÖZTÜRK
Sincan / Ankara

Çocuk istismarına evlilikle af getirme planı hükümetin gündeminde düşüyor. “Bayramdan sonra gündeme getireceğiz” dedikleri düzenleme konusunda kadınlar kaygılı. Bir taraftan da çocuk evliliklerini meşrulaştırıcı sözlerle bu düzenlemenin taşları döşeniyor. Kadın örgütleri ise çocukların geleceğini karartacak bu yasa ve söylemlere karşı mücadele etmeye, ‘Çocuk istismarının affı olmaz’ sözünü büyütme devam ediyor. Semtimize erken yaşta evlendirilen ev işçisi kadınlarla, istismarın meşrulaştırılmak istenmesini konuştuk. Kadınlar kendi yaşadıkları acıları hatırlayarak ‘Çocukların evlendirilmesine karşıyız’ diyor.

‘SOKAKTA OYNARKEN BENİ VERMİŞLER’

Henüz oyun çağındayken farkında bile olmadan evlendirildiğini anlatan Emine, bu yasaya kendi yaşadıklarını başka çocuklar da yaşamasın diye tepki gösteriyor: “Sokakta oynuyordum beni vermişler. Haberim bile olmadı. Teyzemin oğlu ile 14 yaşında nişanlandım, 17 yaşında evlendim. İki kızım var. 18 yaşında ilk kızımı kucağıma aldım. Ben çocuk gelinim. Çok zorluklar yaşadım. Başka çocuklar da bu zorlukları yaşamasın, getirilmek istenen yasaya kesinlikle karşıyım.”

‘ÇOCUKLARIMLA BÜYÜDÜM’

Çocuk yaşta evlendirilen kadınlardan biri de Ayfer: “Ben küçük yaşta evlendim. Çok canım yandı. Vücut gelişmiyor, fikrin gelişmiyor, çocuğa bakamıyorsun. İlk çocuğa bakışla, ikincisine bakışım daha farklı oldu. Bedenen ve ruhen çocuksun. Çocuk nasıl çocuk baksın? Çocuklarımla büyüdüm. Çocuk yaşta evliliğe karşıyım. Beni okutmadılar, evlilik yapınca kendi ayaklarının üzerinde duramadım. Erken evliliklerde hep eşe bağımlı kalıyorsun. Her şeye katlanıyorsun.

Fotoğraf: Evrensel

Bir mesleğim olsaydı şimdi daha farklı bir hayatım olurdu. Evlenince kadının her şeyi bitiyor.”

‘ÇOCUKLUĞUM ÖLDÜ’

Fatma ise 15 yaşını bitirince evlendirilmiş: “Hiç istemedim, çocukluğum öldü, bitti, gitti... ‘Kaçıracağız’ demişler, babam da adım çıkacak diye düşündüğü için hemen verdi. 14 yaşında nişanlandım. Kına gecesinde arkadaşlarım gülüşüyor, fıkır fıkır. Ben yatıp uyumuşum. 18 yaşına kadar çocuğum olmadı, istediler ama olmadı. Vücudum gelişmemiş. Çekingendim. Kendimi çok ezdirdim. Kardeşlerimi ben büyüttüm. 8 yaşındayken sırtımda kardeşim sarılıydı. Annem hastaydı. İlkokula giderken çantayı atıp, işe koştu-ruyordum; samana, oduna, tarlaya... Çok çalıştım, her işi yapıyordum. Keşke öyle olmasaydım. Beceriksiz olsaydım, çalışan gelin lazımdı. Eşim geldi Ankara’ya çalışmaya, ben köyde kaynaıyla kaldım, iş yapayım diye göndermediler. Hiç kendi hayatımı yaşamadım.”

‘ÇOCUĞUMA BAKAMADIM, ANCAK 7 AY YAŞAYABİLDİ’

Henüz 15 yaşında zorla evlendirilen Sevgi evliliğinde kaçıp çocuklarla oyun oynadığını söylüyor: “30 yıla yakın ev işlerinde çalıştım şimdi yemek şirketinde çalışıyorum. 15 yaşında evlendirdiler. Evliyken kaçıp çocuklarla oynuyordum, aneme bağıryorlardı, ‘Çocuğunu gel al’ diye. 17 yaşındayken ilk çocuğumu kucağıma aldım. Bakamadım o yaşında çocuğuma, Yedi ay ancak yaşayabildi.”

‘SÜREKLİ BASKI... BU DUYGUYU ATAMIYORSUN’

Nursel, 20 yaşında evlenmiş. 20 yaşın bile evlilik için çok erken olduğunu söylüyor: “Çocuk yaşta, sokakta oynayacak yaşta evlendiriyorlar çocukları. Sürekli baskı, ‘Eşin ne’ der, ‘Elalem ne der’ baskısı... Orta yaşa geldikten sonra bile o çocukluğunda yaratılan baskının duygusunu atamazsın. Çocuk yaşta evliliklere kesinlikle karşıyım.”

‘YASAYI ÖNERENLER, ÇOCUKLARINI YURTDIŞINDA OKUTUYOR’

ÇOCUK yaşta evlendirilen Ayşe söze giriyor ve çektiği zorlukları şöyle anlatıyor: “Küçük yaşta evlendim. 16 yaşında çocuğumu kucağıma aldım. Kaynım, kaynatam onların hizmetini yapacağız diye hep ezildim. Bir yandan da yokluk vardı. Küçük yaşta çoluğun çocuğun evlenmesini istemiyoruz. Çok zor. 18 yaşından küçük çocuklar da mahkeme kararıyla ailelerinin rızasıyla evlenebiliyor. Aileler, bu rızayı vermesin. Kızımı 28 yaşında evlendirdim. Gelirini, giderini biliyor, evinin düzenini de biliyor. Kendi ayaklarının üzerinde de duruyor. Çocuk evliliklerini isteyenler çocuklarını üniversitede okutuyor, yurt dışında okutuyor. Rızası olmadan evlendirmiyor. Başkalarının çocuklarını da kendi çocukları gibi görüyorlar.”

KADINLAR TEPKİ GÖSTERMESE ÇOKTAN YASAYI ÇIKARILARDI

Elif ise “Kız çocukları 14 yaşında evlensin” diyenlerin sözlerini hatırlıyor: “Kadınlar tepki göstermese çoktan yasayı çıkarmışlardı. Bu yasayı önerenler kendi kızlarını yurt dışında okutuyor, erken yaşta evlendirmiyorlar. Onların, çocuk da bizimkiler ne? Çocuk değil mi? Bu yasada amaç kız çocuklarına yapılan tacizin, tecavüzün üstünü örtmek. Dedesi yaşındaki, babası yaşındaki tecavüzcülerle çocuklar zorla evlendirilecek, ‘namusları’ temizlenecek. Kesinlikle erken yaşta evliliğe karşıyım. Ayrıca 18 yaş bile evlilik için çok erken. Kız çocukları eline işini almalı, ayaklarının üzerinde durmalı.”

Cesaretiyle var olan Gülcan

Berivan BALKAY
Esenyurt / İstanbul

Gülcan Aydın ile İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin Esenyurt'ta yaptığımız bir basın açıklamasında karşılaşıyoruz. Çağrını duyup orada olması gerektiğini düşünmüş. Açıklamadan sonra oturup bir kafe çay içiyoruz birlikte. 31 yaşında iş hayatına girdiğini, yaşadığı tüm yalnızlığa ve zorluklara karşı mücadele etmekten hiç geri durmadığını anlatıyor bize. Tüm zorluklarına rağmen yaşamın içinde var olma çabasını anlatırken Gülcan'ın yüzünde şu ifade fark ediliyor: "Başardım."

"31 yaşında çalışmaya başladım. İstanbul'a taşınmadan önce Yozgat'ta yaşıyordum. Yaşadığımız yerin kültüründe 'gelin dışarı çıkamaz, gelin pazara çıkamaz, gelin hastaneye gidemez' gibi kurallar vardı. Eşinle özel bir paylaşımın olamaz, kendine zaman ayıramazsın, sürekli evin bütün yükü hatta ailenin bütün yükü senin sırtındadır gelin olarak. Eşime bir gün dedim ki 'Eğer buradan benimle gelmezsen ben çocuklarımı da alıp gidiyorum.' Bu vesileyle biz İstanbul'a, Esenyurt'a geldik. Hatta kayınvalidem 'Sen burada kal, kocan sana para göndersin' dedi, kabul etmedim. Çocuklarımın geleceği için orada durmadım. Eşim de ailesi yanındayken tarafsız kalıyordu. Ama ben çalışmaya başladıktan sonra el attığım şeyleri başardığımı gördükten sonra bana destek oldu. Eşim vefat ettiği gün bana 'Gülcan ben çok cahillik etmişim' dedi."

'ÇALIŞMAYA BAŞLAYINCA KENDİME GÜVENİM GELDİ'

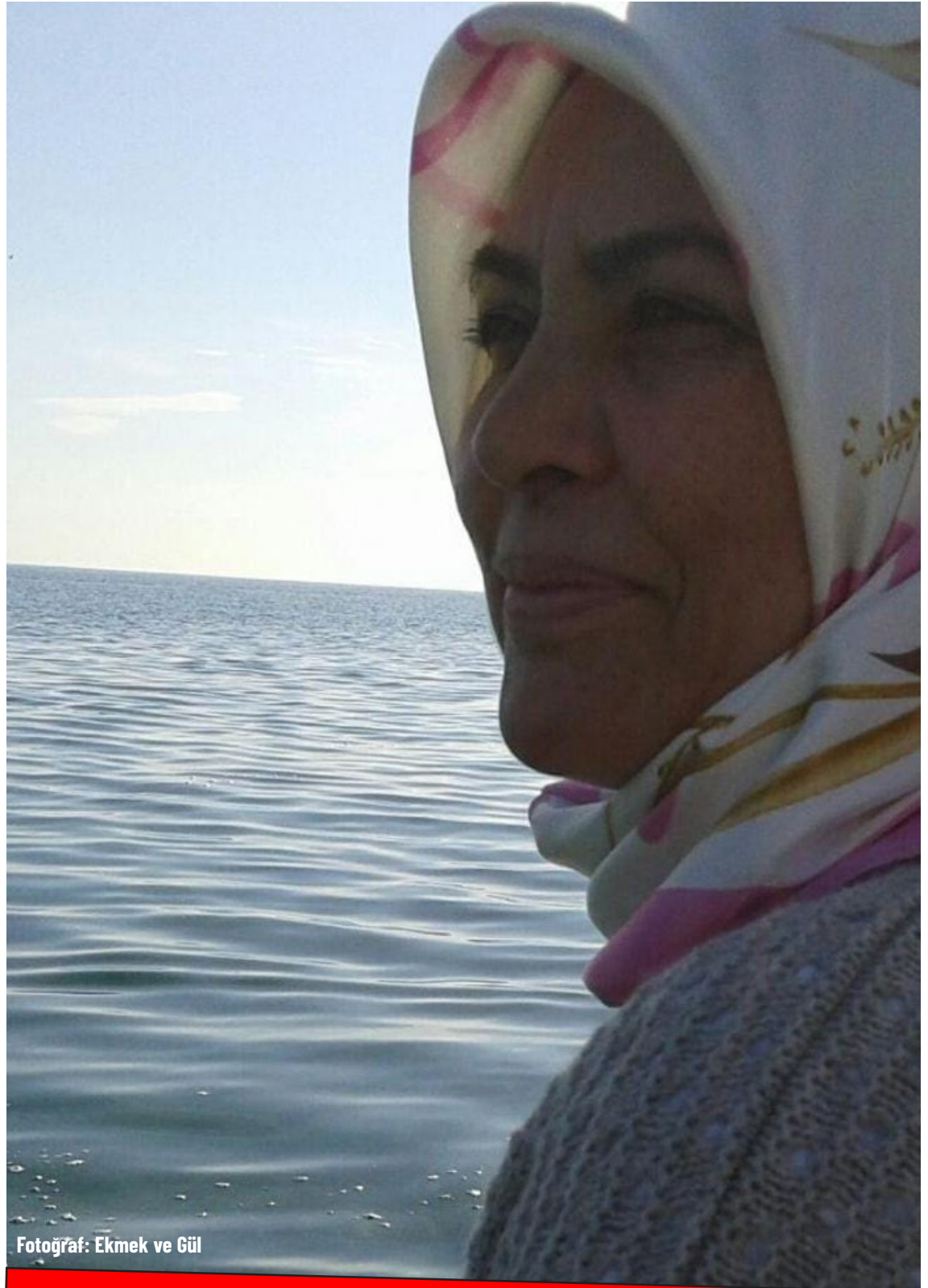
"Esenyurt'a taşındıktan 3 gün sonra bir okulda işe başladım hademe olarak. İş hayatına dair hiçbir şey bilmiyordum, iki yıl sınıf temizliği yaptım. Sonra müdür beni çaycılığa aldı. 5 yıl orada çalıştım. O okulda çalışan bir öğretmen arkadaşım evlere temizliğe gönderdi, sonra çevre edindim daha fazla eve gitmeye başladım. 15 senedir ev temizliğine gidiyorum işte. Yozgat'tan Esenyurt'a geldikten sonra kendime güvenim geldi, özellikle çalışmaya başladıktan sonra oldu bu. İlk geldiğimizde dolmuşa nereden binilir, nereye gidilir bilmiyordum. İşe gide gele öğrendim. 30 lira, 40 lira ile başladım bu işe ama şimdi 200-250 liraya gidiyorum günlük. Buna rağmen çocuklarımın ihtiyaçlarını da kendi ihtiyaçlarımı da tam olarak karşılayamıyorum ki düşün ben her gün çalışıyorum. Geçenlerde ilk defa kızım istedi diye işe gitmedim, onunla gezmeye gittik. 15 yıldır İstanbul'dayım, ilk kez İstanbul'u gezdim."

'HER ŞEYE RAĞMEN GÜÇLÜ OLMAK ZORUNDAYDIM'

"1 yıl önce bir ay arayla eşimi ve oğlumu kaybettim. Elbette çok zor zamanlar geçirdim ama bir gün oturup düşündüm, 'Gülcan nereye kadar ilaç kullanacaksın, nereye kadar ağlayacaksın, ne zaman ayağa kalkacaksın' diye. 'Çocuklarının sana ihtiyacı var' dedim kendime. Her şeye rağmen güçlü olmak zorundaydım. Oturdum çocuklarıma dedim ki, 'Bunları atlatmam için çalışmam lazım.' Bugün o günlere göre daha iyiyim. Haftanın her günü çalıştığım için yorgunluktan uyuyamıyorum haliyle, o zaman da kitap alıp okuyorum."

'Ben hastaneye, pazara gidemeyen dört duvar arasında yaşayan bir kadındım.

Beş çocuğum da evde doğdu mesela. Ama bugün her şeyi kendi başıma yapıyorum.'

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'DIŞARIDA YAŞAM VAR, AKIP GİDİYOR'

"**BENİM** bugün bu yaşında kendi ayaklarım üzerimde durma sebebim cesaretim. Kadınlar cesur olmalı. Özgüvenlerini asla ayaklar altına alırmamalı. Bana 'El ne der acaba?' diyen herkesi kendime dair bir yaşamım olduğuna, bunun benim kendi hayatım olduğuna alıştıyorum. Çünkü bu benim hayatım. Eşimin olmaması benim önümde engel değil, her şeyin üstesinden gelebilecek güçteyim ben. Çünkü ben şunu gördüm; dışarıda yaşam var, akıp gidiyor. Ben hastaneye gidemeyen, pazara gidemeyen dört duvar arasında yaşayan bir kadındım. 5 çocuğum da evde doğdu mesela. Ama bugün her şeyi kendi başıma yapıyorum. Kadınlar kendilerini kapatmasınlar, içlerine kapalı yaşamassınlar, mücadele etsinler."

Silahların gölgesinde kadın hayatları

Fotoğraf:MA

İktidarın silahlı kuvvetleri politikalarıyla uyumlu olarak bulunduğu her yerin tek adamı olma gücünün doruklarında. Bu gücün en görünür ve en görünmez tarafıysa kadınlar ve kız çocuklarının bedenleri.

Çağla YOLAŞAN

Çocuk istismarcılarını çocuklarla hem evlendirip hem failleri affetmeyi tasarlayan yasaya ilişkin çalışma, bayramdan sonra tekrar Meclise gelecek. 18 yıllık iktidarında “o kadar da değil” denilen her şeyi bir şekilde yapan AKP’nin herhalde isteyip de yapmakta en çok zorlandığı şey istismar tasarısını yasalaştırmak oldu. Çünkü her denemede kadınların en örgütlü tepkisiyle karşılaştı.

İktidar, bir süredir İstanbul Sözleşmesi’ni imzaladığına, 6284 sayılı Yasa’yı yürürlüğe koyduğuna bin pişman. Çabaları, pişmanlıkları, histerik açıklamaları bir yana; hayatın tam da içinden tokat gibi hadiseler, bize bu kazanımların niye bu kadar önemli olduğunu her gün yeniden hatırlatıyor.

Ülkenin her yerinde çocukların yaşamı, tıpkı kadınların yaşamı gibi eşitsizliğin yarattığı ve kısırttığı suçlar ve failleriyle çevrelenmiş durumda. Kürt illerinde ise kolluk mensuplarının faili olduğu, kadınlara ve çocuklara yönelik çok sayıda suç işleniyor. Faillerin görevleri, failler ve mağdurlar arasındaki eşitsizliğin özellikleri, soruşturulabilmiş suçlardaki savunmaların aynılığı ve nihayetinde cezasızlık, bize bu suçlardaki failler arasında sistematik bir bağlantı olduğunu gösteriyor.

SAVAŞ GANİMETİ OLARAK KADINLAR VE ÇOCUKLAR

Yakın tarihten de bildiğimiz gibi savaş dönemlerinde ve siyasi çekişmelerde kadınlar savaş ganimeti olarak paylaşıldı, bedenlerimiz hakimiyet alanının temsili gibi görüldü ve hatta tecavüz bir savaş silahı olarak kullanıldı. Bugün iktidarın kadın erkek eşitsizliğini derinleştirdiği politikaları da kadınları ve kız çocuklarını hedef tahtasına koyuyor. Öyle ki iktidar yanlıları her politik tartışmada karşıt siyasetten ka-

dınlar ya da erkeklerin kadın aile bireylerini “savaş ganimeti” olarak paylaşma hesabı yapmaya devam ediyor. CHP’li Canan Kaftancıoğlu, Feyza Altun, yalnızca Selahattin Demirtaş’ın eşi olduğu için Başak Demirtaş ve AKP’yle çıkarları örtüşmeyen her türlü siyasi hareketin kadınları yalnızca son dönemin birkaç örneği. Sosyal medyadan ağızlarından salyalar saçarak, hevesle kadınların bedenine dönük aşağılayıcı sözler sarf edenler ise çoğu zaman cezasız kalıyor.

CEZASIZLIK FAİLLERİN CESARETİNİ BİLİYOR

Beyaz torosların ruhunun geri çağrıldığı 2015’te Kürt illerindeki abluka döneminde, silahlı kamu görevlileri yıktıkları evlerin duvarlarına kadınlara dönük tecavüz tehditlerini sloganlarla yazdılar, yatak odalarına girip iç çamaşırlarını teşhir ettiler. Ölen kadınların çıplak bedenleri sokaklarda ve sosyal medyada aynı aymazlıkla teşhir edildi. Bir tanesinin bile hakkında soruşturma açıldığını, bir tanesinin bile cezalandırıldığını duymadık. Bu cesaretlendirme, faillerin sözlü saldırılarını her kesime karşı tetiklese de Kürt bölgeleri için tehditlerini gerçekleştirmelerinin de yolunu açtı.

Nitekim son olarak Batman’ın Beşiri ilçesinde 17 yaşında bir çocuğun, bir uzman çavuş tarafından 20 gün boyunca alıkonularak istismar edilmesinden sonra intihar girişiminde bulunmasıyla kamuoyu durmadan haberdar oldu. Çocuk, yüzde seksen felç kalma riskiyle hastanede yaşam savaşı verirken, fail adli kontrol tedbirleri uygulanarak serbest bırakıldı. Sonra öğrendik ki çocuğun ailesi uzman çavuş hakkında şikayette bulunmuş ama şikayetler işleme konulmamış. Basında yer alan haberlere göre, istismar faili erkek çocuğa daha önce de “böyle şeyler” yaptığını ama başına hiçbir şey gelmediğini, kimsenin kendisine bir şey yapamayacağını söylemiş. Failin “Alkollüydüm” diyerek serbest kalabilmesi de dedi-

ğini adeta doğruluyor. İstanbul Sözleşmesi’ne, TCK madde 103’e, nafaka hakkına ve daha nicelerine karşı saldırı yürütenlere sormak gerekir; bu ülkede bir çocuğu 20 gün alıkonarak tecavüz eden bir uzman çavuşa neden kimse bir şey yapamaz?

Bölgede güvenlik politikaları gerekçesiyle büyük yetkilerle donatılmış durumda olan kolluk mensupları, son yıllarda yer yer demografik yapıyı değiştirecek kadar kentlere yerleşmiş durumda. Türkiye hükümetinin İslamcı ve milliyetçi politikaları ile pohpohladığı erkeklik, dolayısıyla eli silahlı olarak vücut bulmuş halde ortada dolanıyor. Bu silahlı kamu görevlileri, yer yer Gülistan Doku soruşturmasında olduğu gibi hem şüpheleri üzerine toplayan tarafta hem de soruşturmayı yürüten birimde bile olabiliyor. Hatta soruşturmacı birimde olmasa bile, karşılıklı olarak birbirinin “devresi”, “müdürü”, “hacısı” olabiliyor. Yani soruşturan ile soruşturulan arasındaki bağlantı, soruşturmalara yönelik şeffaflık kaygılarımızı daha da artırıyor. Hem öyle olmasa Batman’daki tecavüzcü erkek “Kimse bana bir şey yapamaz” diyebilir miydi?

BU CÜRRETİ YIKALIM!

İktidarın silahlı kuvvetleri, politikalarıyla uyumlu olarak bulunduğu her yerin tek adamı olma gücünün doruklarında. Bu gücün hem en görünür hem de en görünmez tarafı ise kadınlar ve kız çocuklarının bedenleri. Kadınların hakları ve hayatlarının bir nebze korunmasının umudu olan, faillerin “Bana kimse bir şey yapmaz” deme cürretini engelleyebilecek olan İstanbul Sözleşmesi ise tam da bu gücün kaynağı tarafından yok edilmek isteniyor. Memleketin her yerinde “Haklarımızdan ve hayatlarımızdan vazgeçmeyeceğiz” diyerek sokakları, meydanları dolduran kadınların mücadelesi ise bugün için en güçlü dayanağımız. Çünkü faillerin değil, kadınların “Kimse bana bir şey yapamaz” deme güvenini hissettiği bir hayat için bu memleketin dört bir yanından seslerimizi birleştirmekten başka çaremiz yok.

Hayatımızdan da haklarımızdan da vazgeçmiyoruz

Bu zamana kadar mücadeleyle kazandığımız tüm haklarımız saldırı altında. Bu saldırılar; hayatımızın ipotek altına alınması, geleceğimizin elimizden alınması demek. Bir tekinden bile vazgeçmiyoruz!

Fotograf: Ekmek ve Gül

1 İstanbul Sözleşmesinden vazgeçmiyoruz, çünkü...

İstanbul Sözleşmesi, devletleri, kadına yönelik şiddete karşı yaşamın her alanında önlem almakla yükümlü kılan uluslararası bir sözleşmedir. Sözleşme, bu ülkedeki her kadının yaşam hakkının korunmasını yasal güvencesini oluşturuyor, şiddetin kadınların hayatından çıkarılması için yasa yapılmasından toplumsal hayatın düzenlenmesine, adalet mekanizmasından eğitime, destek ve koruma mekanizmalarından istihdama kadar her alanda kapsamlı düzenlemeler yapılmasını öngörüyor. Yani aslında İstanbul Sözleşmesinden çıkılmasının değil gereklerinin yerine getirilmesinin gündem olması gerekir. Çünkü Türkiye, sözleşmenin gereklerini yerine getirmemiş bir ülkedir!

İhtiyacımız olan; sözleşmenin eksiksiz uygulanması ve kadınlara yönelik ayrımcı, kadın düşmanı politikalarından vazgeçilmesidir. Aksi, biz kadınların yaşamına mal oluyor. Bu nedenle, şiddetin hayatımızın her alanında olduğu, her gün kadınların öldüğü bu ülkede yaşam hakkımız demek olan İstanbul Sözleşmesinden vazgeçmiyoruz!

KADIN YAŞAM DİRENİŞİ

istismarın affı bahanesi olmaz

3 Çocuk istismarına evlilik affı önergesine karşı mücadeleden vazgeçmiyoruz, çünkü...

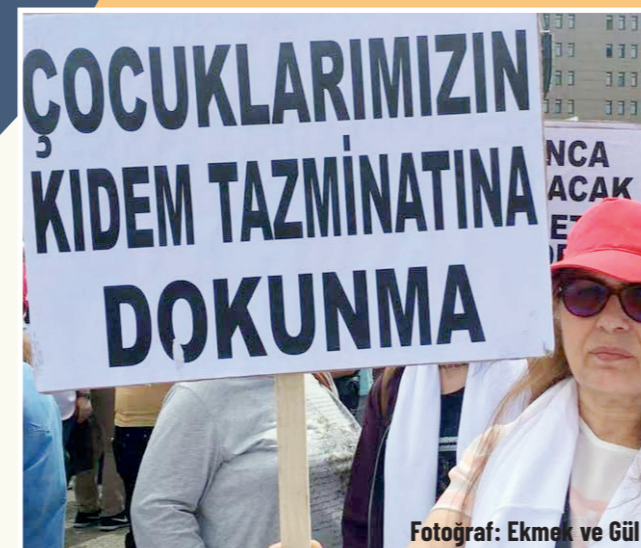
Çocuklar oyun oynamalı, eğitimlerini hiçbir ayrımcılığa maruz kalmadan tamamlamalı, yetişkin oluncaya kadar kimse onlardan aile kurmalarını, anne olmalarını beklememelidir. Bu konuda her türlü yükümlülüğü yerine getirmek devletlerin temel görevlerindedir. Çocuk istismarcılarına bir kereye mahsus af getirmek üzere hazır bekleyen önergeyle, 13 yaşındaki çocukların uğradığı tecavüz meşrulaştırılmakta, çocuk istismarı üzerine kurulan aileye "kutsal" diyerek istismarcılar cezaevinden çıkarılmak isteniyor. Çocuk istismar vakaları her gün artarken, bu yasanın sürekli gündemde tutulması, istismarcıların cesaretlendiriyor. Daha önce ülkenin tüm kadınlarının tepkisiyle geri püskürttüğümüz bu yasaya karşı mücadele etmekten asla vazgeçmeyeceğiz!

4 Nafaka hakkımızdan vazgeçmiyoruz, çünkü...

Bir daha söylüyoruz: Yasalarda "sınırsız nafaka" diye bir şey yok! Kadınlar için belirlenen yoksulluk nafakası, eğer koşullar değişmişse kesiiliyor. Gerçekte kadınlar mahkemelerin karara bağladığı üç kuruşluk nafakayı çoğunlukla alamaz halde. Hatta çoğu kadın şiddet gördüğü erkekten nafaka talep etmeyi aklından bile geçiremiyor, "Yeter ki benden uzak dursun" diye düşünüyor. Bu koşullarda nafakanın süreye bağlanması tartışması sadece ve sadece kadın düşmanlığını besler, kadınlar için boşanmanın zorlaşmasına neden olur. Çocuğun velayeti neye verildiğinde babanın ödemek durumunda olduğu iştirak nafakasını dillerine doluyorlar. Rahatsızlıkları dizi dizi yalanlara dönüşüyor. İstiyorlar ki kadınlar "Çocuklarıma ne olacak" diye düşünerek boşanmasın, boşanırlarsa da çocuklarıyla bir başına kalsın, erkekler maddi olarak hiçbir katkı sunmasın... Eşitsiz hayat ve yaşam koşulları nedeniyle boşanmanın kadınlar için yoksullaşma anlamına geldiği açık iken, boşanmaları durumunda kadınların yaşayabileceği ekonomik sorunların çözülmesi için kafa yorulması gerekirken bunun aksinin yapılmaya çalışılmasını asla kabul etmiyoruz!

5 Kıdem tazminatı hakkımızdan vazgeçmiyoruz, çünkü...

Sermayenin kıdem tazminatı "yükünden" kurtulmak için ısrar ettiği bilinmeyen bir şey değil. AKP iktidarı da sermayenin iktidarı olduğundan, dönem dönem kıdem tazminatının gasp edilmesi tartışmalarını gündeme getirip emekçilerin nabzını yokluyor. Onların "yük" dediği, bizim işten ayrıldığımızda, atıldığımızda, emekli olduğumuzda güvencemiz, alınterimiz, hayallerimiz... Kıdem tazminatı; işçi sınıfının en temel kazanımlarından biri ve fona devredilmesi halinde iş güvencesi işlevini de yitirecek. İş yaşamı tamamen kural dışı hale gelecek ve bütünüyle patronların insafına terk edilecek. Bu yüzden kıdem tazminatının gaspedilmesini kabul etmiyoruz. Biz kadınlar için zaten eşitsiz olan çalışma hayatını daha da eşitsiz hale getireceğinden kıdem tazminatı hakkımızdan asla ama asla vazgeçmiyoruz!

Fotograf: Ekmek ve Gül

2 6284 Sayılı Şiddetin Önlenmesi Yasasından vazgeçmiyoruz, çünkü...

Şiddet; AKP sözcülerinin kadın erkek eşitliğinden uzak politikaları, söylemleri nedeniyle hayatlarımızdan çıkmıyor. 18 yıllık AKP iktidarı, tarihe kadına yönelik şiddetin tavan yaptığı dönemin iktidarı olarak geçecek. Boşanmaların zorlaştırılmak istenmesi, her alanda "kadınlar ve erkekler eşit değildir" söylem ve uygulamaları, kadına yönelik şiddeti meşrulaştırma çabaları, muhafazakâr hayat tarzı dayatmaları ülkede her kadının şiddetle yüz yüze gelmesine neden oluyor. Bu yüzden hızlı, etkili, kadınları hemen koruma altına alacak yasalara ihtiyacımız var. Şiddetle karşılaştığımız ya da karşılaşıma ihtimalinin olduğu an, derhal verilecek uzaklaştırma kararları, hızlı çözüm sağlayacak kriz merkezleri, barınacak yer, çocuklar için güvenli mekanlar, sağlık, eğitim ve istihdam olanakları 6284 Sayılı Yasa demektir. Yasanın etkili uygulanmadığı her an kadınların öldüğü, ne yazık ki korkunç bir gerçek. 6284 sayılı yasanın erkekleri mağdur ettiği ise kocaman bir yalan! Yasanın yeniden düzenlenmesi tartışmaları biz kadınlar için hayat memet meselesidir. 6284 Sayılı Yasanın bir tek maddesinden bile vazgeçmeyeceğiz, eksiksiz ve etkili uygulanması için mücadeleye devam edeceğiz.

7 İşçi sağlığı ve iş güvenliği taleplerimizden vazgeçmiyoruz, çünkü...

Patronlar en basit işçi sağlığı önlemlerini dahi almaya yanaşmadığı için her gün iş cinayetleri ve meslek hastalıkları kaskacında işe gidip geliyoruz. Temizlik ve hijyenden uzak işyerleri, sağlıksız soyunma odaları, tuvaletler, besleyici olmayan yemekler işyerlerinin gerçekleri. Tuvalete gitmenin bile sorun haline getirildiği işyerlerinde çoğu zaman makinelerden daha değersizmiş gibi davranılıyor işçi kadınlara. Patronlar karlarına kar katmak için yasalardaki asgari yükümlülüklerine bile uymazken, devlet ne denetim yapıyor, ne yaptırım uyguluyor. Her gün içimizden birileri hayatını kaybederken, sakatlık ya da hastalık dolayısıyla çalışamaz hale gelirken sesimiz çıkmaması istiyorlar. Çalışırken ölmek istemiyoruz. İşçi sağlığına ilişkin tüm önlemlerin alınması için mücadelemizden vazgeçmeyeceğiz.

9 Barolara ve meslek odalarına saldırılar kabul edilemez, çünkü...

Savunma yargının temel ayaklarından biridir. Barolar da bu nedenle bir meslek örgütü değil, yargı mekanizmasının temel kurumlarıdır. Barolar ve meslek örgütlerini yıllardır ele geçirememiş olmaktan rahatsızlık duyan iktidar, ülkedeki neredeyse tüm avukatların itirazlarına karşın "çoklu baro yasası" Meclis'ten geçirdi. Bu yasa ile yurttaşların savunma hakkına yönelik çok ciddi bir müdahale gerçekleşmiş oldu. Biz kadınlar ve çocuklar bu ülkede şiddetle dolu bir hayat yaşarken, mesleğini bağımsız, özgürce icra eden avukatlara ihtiyaç duyuyoruz. Çünkü yargı, kadınlar ve çocuklar söz konusu ise erkekleri aklamaya yönelik çalışıyor. Ancak ve ancak kadınların, baroların, avukatların, hukukçuların ısrarlı takipleri ile kadın katilleri, tecavüz, istismar ve şiddet faili erkekler ceza alıyor bu ülkede. Barolar kadınlarla ve çocuklara ücretsiz hukuki yardım veriyor. İktidarı kadın politikasından bağımsız çalıştırları için yapıyorlar bunları. Bu nedenlerle biz kadınlar olarak, barolara ve meslek odalarına yönelik iktidar baskısı ve saldırıları kabul etmiyoruz.

8 Haber alma hakkımızdan ve basın özgürlüğünden vazgeçmiyoruz, çünkü...

18 yılda büyük hukuksuzlukların, keyfiliklerin yaşandığı, doğanın tarihin talan, insan haklarının yok edildiği, kadın ve çocukların sistematik taciz ve şiddete maruz kaldığı bir düzen yaratıldı. Bu düzeni kimse eleştirmesin, yaptıkları gizli kalsın diye basının sesini daha da kısarak istiyorlar. Sadece kendi sesinin duyulmasını isteyen iktidar, yandaş olmayan gazetelere akıl almaz para cezaları yağdırıyor, TV kanallarına yayın durdurma yasakları veriyor. Sosyal medyada en küçük eleştiri dava anlamına gelirken, sosyal medya kullanımını daha da sınırlayacak adımlar atıyorlar. Kadınların adalet ve eşitlik seslerinin yükseldiği mecralar bir bir yok edilmiş istiyorlar! Haber alma ve iletişim özgürlüğümüzü kısıtlamaya yönelik yaptıkları ve yapmak istedikleri düzenlemeleri kabul etmiyoruz.

Savunmaya Dokunma

Fotograf: Evrensel

6 Tam zamanlı, güvenceli, kadrolu iş talebimizden vazgeçmiyoruz, çünkü...

AKP iktidarı bize sürekli anne olmamız gerektiğini, ailenin en öncelikli görevimiz olduğunu hatırlatıyor. Kadınlara uygun gördüğü "aile yaşamı ile uyumlu istihdam" da güvencesiz, esnek, sigortasız, sendikasız, düşük ücretli bir çalışma yaşamı anlamına geliyor. Asla tek başımıza geçinemeyeceğimiz, emekliliği rüyamızda bile göremeyeceğimiz işlerde, ömür boyu hep birine bağımlı yaşayalım istiyorlar. Böylece hem sermayenin esnek, yarı zamanlı, part time çalışma hayalleri gerçekleştiriliyor, hem de kadınlara eşitsiz ve yoksul bir hayat yaratılıyor. Şimdi pandemiyi de fırsat çevirip, "uzaktan çalışma, evden çalışma, çağrı üzerine çalışma" gibi biz kadınları büyük bir sömürüyle karşı karşıya bırakan esnek çalışma biçimlerini daha da yaygınlaştırmak istiyorlar. Çünkü bu, patronlar için daha fazla kar demek. Güvenceli, tam zamanlı, sigortalı, sendikali, erkeklerle eşit ücret aldığımız, emeklilik hakkımız olduğu bir çalışma yaşamı biz olmazsa olmazımız. Yoksulluktan kurtulmak ve geleceğe güvenle bakabilmek için hiçbirinden vazgeçmiyoruz.

10 Yerel yönetimlere ve Kürt kadın siyasetçilere baskıları kabul etmiyoruz, çünkü...

Kadınların bu ülkenin eşit yurttaşları olarak siyaset yapması, örgütlenmesi, mücadele etmesi, siyasal iktidara itiraz etmesi adeta yasak! Kürt illerinde halkın oyları ile seçilmiş belediye başkanları, meclis üyeleri ile siyasi parti temsilcisi ve yöneticisi olan kadın siyasetçiler görevden alınıyor, yetmiyor evleri basılıyor, tutuklanıyor hatta işkencelere maruz kalıyorlar. Belediyeler bir bir kayıyulara devredilirken, seçilmiş yerel yöneticileri görevden almak, tutuklamak, cezalarını birbir türüne maruz bırakmak demokrasinin dışının olmadığı göstergelelerinden biri. Kayıyular ilk önce yerel yönetimlerin kadınlara ulaşan faaliyetlerini yok etti. İktidarın, bölgede çalışan kadın örgütlerine yönelik öfkesi ise asla bitmiyor; kadınlar sürekli gözaltına alınıyor, tutuklanıyor. Üstelik kayyum uygulaması sadece bölgede değil ülkenin her yerinde bir şantaj politikası olarak kullanılıyor. Biz kadınlar kadın siyasetçilere ve kadın örgütlerine yönelik bütün antidemokratik uygulamaların karşısındayız. Eşit yurttaşlık ve siyaset yapma hakkımızdan vazgeçmeyeceğiz!

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz!

Birsen SEYHAN
SES Aksaray Şube Yöneticisi
Hemşire

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! Nasıl ödeyeceksiniz ki? Sağlık ve sosyal hizmet alanını sağlıkta dönüşüm programıyla birer fabrikaya dönüştürdünüz. Merkezinde insan olmayan sağlık politikalarıyla sağlık çalışanları birer makine, hizmet verdiğimiz halkı da üzerinden para kazanılan bir metaya dönüştürdünüz.

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! Çünkü 24 saat nöbetlerde 5 kişinin yapacağı işi 2 kişiye yaptırırken nasıl canımızı dişimize taktığımızı görmek istemiyorsunuz. 24 saat çalıştırırken 24 saat açık kreşimiz olmadığı için çocuklarımızı nöbet tuttuğumuz ortamlara getirmek zorunda kaldığımızı düşünmediniz ya da kime bırakacağımız kaygısını siz hiç hissetmediniz.

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! Çünkü biz açlık sınırının biraz üstünde yoksulluk sınırının altında bir ücretle geçinmeye çalışıyoruz. İnsanca yaşayacak bir ücret elimize geçsin diye fazladan nöbetler alıyoruz, fazladan mesai-lere kalıyoruz. Bu bile sizin ekmeğinizi yağ sürüyor. Çünkü tam da istediğiniz; az çalışanla çok iş yaptırmak. Ama bu da yetmiyor size. “Para bitti, ek ödeme-yi yapmıyorum” hatta “Nöbet ücretlerini vermiyorum” diyebiliyorsunuz kolayca. Bunun için yönetmelikler çıkarıp kalıcı hale getiriyorsunuz bunu.

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! Çünkü deneyime, bilgiye saygınız yok. Liyakatsiz yöneticiler atayarak istediğiniz her uygulamayı bu yöneticiler eliyle hayata geçiriyorsunuz. Tutanaklarla, tehditlerle işpiyoncular aracılığıyla hastaneleri yönetiyorsunuz.

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! “Çocuğum hasta doktora getirmek gerek, bırakacak kimsem yok” diyerek sorumlusunun gözünün içine bakan hemşire arkadaşına “Üzgünüm, yerine çalışacak birisi yok” diyebiliyorsunuz.

ŞİDDET, HAK GASBI, SÖMÜRÜ...

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! Bir yıl boyunca çalışıp yıllık iznini kullanmak isteyene bile savaş açıyorsunuz. Hem de keyfi gerekçelerle. “Eleman eksik çıkamazsın izne” kısmını geçtik, “eğitim” diye çıkardığımız online dersleri programda yapmadığı için “yıllık izninin önüne engel” diye çıkarıyorsunuz.

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! Hasta ve yakınları tarafından hakarete uğradığımızda, şiddet gördüğümüzde tek yaptığımız şiddet uygulayanla karşı karşıya getirip uzlaştırmaya çalışmak

Fotoğraflar: Evrensel

Sağlık sisteminiz pandemi döneminde başarı ‘öyküleri’ yazadursun, burada yazılanların yanı sıra daha sayamayacağımız bir dolu sorun yüzünden hakkımızı ödeyeceğinizi düşünemez olduk artık.

oluyor; hatta özür dilememizi istiyorsunuz.

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! Şirketler aracılığıyla verdiğiniz kalitesiz ve hiç de hijyenik olmayan yemeklerinizle bırakın sağlıklı beslenmeyi, sağlığımızı bozuyorsunuz. 24 saat nöbette verdiğiniz kahvaltı örneğin; ekmeğin arasına kıştırılmış bir parça marul ve bir parça ekşi peynir.

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! Karşılığını bile ödemediğiniz icap nöbetlerine gecenin bir saatinde nasıl geldiğimiz sizin umurunuzda değil. “Bu benim hakkım” diyerek dava açıp kazananları da cezalandırıyorsunuz. Hatta bunlar örnek olmasın diye diğer çalışanları da “Küçük çocuğum var, seni dış servislerde çok sayıda nöbete sokarım ne yapacaksın o zaman çocuğumu” deyip susturuyorsunuz. Uyduruk adlar altında icap listeleri hazırlıyorsunuz.

ARKADAŞLARIMIZ İNTİHAR EDİYOR!

Siz bizim hakkımızı ödeyemezsiniz! Sudan sebeplerle istediğiniz savunmalar yüzünden arkadaşlarımız intihar ediyor. Özellikle pandemi ile mücadelede bahsettiğiniz başarı hikayesi var ya; işte bu başarı sağlık

lasyona alınmıştı. 2 yaşındaki çocuklarını bırakacak kimse yoktu. Diğer yandan iş yükünün artmasını psikolojik olarak kaldıramayıp hayatına son verdi. Aynı gün bir hemşire intiharı haberi de Kayseri’den geldi.

Aslında “sağlıkta başarı” diye övülen hikâyenin başarıları belliydi. Sağlık alanının yüzde 70’inden fazlasını kadınlar oluşturuyor. Çalışma saatleri, nöbetler, sürgünler, geçici görevlendirmeler, mobbing, kronik yorgunluk, tükenmişlik pandemi süreciyle birlikte daha da yoğunlaştı.

Sağlık sisteminiz pandemi döneminde başarı “öyküleri” yazadursun, burada yazılanların yanı sıra daha sayamayacağımız bir dolu sorun yüzünden hakkımızı ödeyeceğinizi düşünemez olduk artık.

DÖRT KADININ HAYVAN HAKLARI MÜCADELESİ

'Bu ülkede kadın, hayvan, çocuk, yeşil olmayacaksın'

Cansu ERTAŞ-Hazal GÖÇMEN
Dikmen / Ankara

Hayvanlara şiddet, tecavüz, katliam haberleri her gün ülkenin dört bir yanından gelirken bunu önleyecek yasal düzenleme ise yıllardır bir türlü yapılmıyor. Çankaya'da tehditlere, şiddete, tacize rağmen hayatlarını sokak hayvanlarına sahip çıkmaya adanmış dört kadın hayvan hakları mücadelesini Ekmek ve Gül'e anlattı.

Biri öğretmen, biri doktor diğer ikisi ise farklı mesleklerden emekli kadınlar. Bu dört kadın sokak hayvanlarına sahip çıkmaya ömürlerini adanmış. Onlarla, besledikleri patili dostlarının yanında buluştuk. Baktıkları bütün hayvanların isimleri var ve hepsine aynı ilgi ve sevgiyi gösteriyorlar. Bu sahihsiz köpeklerin barınabildikleri tek yer apartmanlar arasındaki küçük bir toprak parçası. Buraya kendi imkanlarıyla kulübeler yapmışlar. Kimse dostlarını rahatsız etmesin diye hayvan hakları yasasını hatırlatan branda getirip asmışlar Orman Bakanlığı görevlileriyle. Defalarca polise şikâyet edilmişler hayvanları besledikleri için. Brandayı oraya asarken bile telefona sarılıp "terör örgütü propagandası yapıyor" denilerek polis ça-

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

ğırın apartman sakinleri, polis geldiğinde durumu perdenin arkasına gizlenerek seyretmiş.

Öznur, emekli fizyoterapist ve Oran'da oturuyor. Belgin ile ortak besledikleri sokak hayvanları sayesinde tanışmışlar. Şimdi dört kadın bu işi koordineli yapıyor.

Hayvanlara bakarken şiddete ve tacize maruz kaldıklarını, defalarca hakarete uğradıklarını anlatıyorlar. Gece saatlerinde hayvanları beslerken kendisini "mekânın sahibi" olarak gören bazı erkekler defalarca üzerlerine yürümüş, küfre varan hakaretler etmişler. Şiddetin yalnızca hayvanlara karşı olmadığını, herkesin bu şiddete maruz kaldığını ifade ederken, "Bu ülkede kadın olmayacaksın, çocuk olmayacaksın, hayvan olmayacaksın, yeşil olmayacaksın. Sadece erkek olabilirsin" diye anlatıyor durumu içlerinden biri.

'KUSURLU KADINLAR HAYVANLARLA İLGİLENİR' DİYE BAKIYORLAR

"Hayvanları beslediğimiz için bize psikolojik sorunları olan ya da evlenememiş, çocuk doğuramamış kadınlar olarak bakılıyor. Sanki bunlar birer kusurmuş ve kusurlu kadınlar böyle şeylerle uğraşabilirlermiş gibi. Çoğu zaman, 'Buna erkek lazım' tepkileriyle karşılaşıyoruz" sözü toplumda kadınlara yönelik düşmanlıkla kendilerinden güçsüz gördükleri canlılara dönük düşmanlık arasındaki bağın ne kadar güçlü olduğunu gösteriyor aslında.

Biz sohbet ederken karşı apartmandan yaşlıca bir kadın kim olduğumuzu soruyor. Gazeteci olduğumuzu öğre-

nince "Kiracıların sokak hayvanlarını beslemesi yasakmış, bize öyle diyorlar. Bunları da yazın" diye sesleniyor. Yaşlı kadının seslendiği o binadan sokak hayvanlarını besleyen kadınlara sürekli bir tepki yükseldiğini anlatıyorlar bize.

Kadınlar mahallelerinde yaşadıkları bütün bu şiddetin toplumsal eşitsizliğin bir yansıması olduğunu altını çiziyor. Kimi bölgelerdeki hayvansever kadın arkadaşlarından söz ederken kimisinin tehdit edildiğini, kimisinin ise fiziksel şiddete maruz kaldığını aktarıyorlar.

HAYVANLAR BU BÖLGENİN YERLİLERİ

Yaptıkları tacizi ise şu şekilde savunduklarını anlatıyorlar: "Şehirde köpeğin ne işi var!", "Çankaya'da köpeğin ne işi var!". Kadınlar ise hayvanların barındığı toprak bölgenin önceden yeşil olduğunu, çevredeki apartmanlarkilerin çimenleri iş makinesi ile kazıttığını, amacın ise köpeklerin orada barındırılmaması olduğunu aktarıyorlar. İçlerinden birinin benzetmesi oldukça çarpıcı: "Bu yaşananları Amerika İç Savaşı'na benzetiyorum. Bu hayvanlar yerliler, buraya gelen, burada bina dikenler de Amerikalılar."

BARINAKLAR ÇOK KÖTÜ, BELEDİYELER GÖSTERMELİK İŞ YAPIYOR

Belediyelerin sokak hayvanlarına yönelik sorumlulukları var, söz buradan açılınca kadınlar barınakları gezdiklerinde gördükleri manzaranın içler acısı olduğunu söylüyor. Bir defa gittiklerinde daha önce gördükleri 40-50 köpeğin orada olmadığını fark edince, gö-

PANDEMİ SÜRECİNDE ÇOK SAYIDA HAYVAN SOKAĞA ATILDI

Korona sürecinde çok fazla evcil hayvanın sokağa atıldığını, hepsi cins olan bu hayvanların da sokaklarda yaşayamadıklarını öğreniyoruz. Bu süreçte insanların dışarı çıkmadığı, hayvanları beslemediği için sokaktaki canlıların aç kaldıklarını, yerel belediyenin hayvanlar için bu dönemde hiçbir şey yapmadığını anlatıyorlar. Doktor, "Sokak hayvanlarından hastalık geçeceğini düşünüyorlar ama böyle bir şey söz konusu değil" diyor.

revliye hayvanlara ne olduğunu sormuşlar. Aldıkları cevap, "Siz hayal görmüşsünüz" olmuş. Pandemi sürecinde sadece 3 defa büyükşehir belediyesi tarafından mama dağıtımı için yardım aldıklarını, onun dışında Çankaya Belediyesinden barınakların iyileştirilmesi ya da hayvanların bakımı için bir tek kez bile yardım almadıklarını belirtiyorlar. Hayvanlara mama verirken çekilen ve sosyal medyada paylaşılan göstermelik fotoğraflardan başka bir "hayvanseverlik" görmemişler.

HAYVAN HAKLARI YASASI BİR AN ÖNCE ÇIKMALI

Var olan Hayvan Hakları Kanunu'nu yeterli bulup bulmadığımızı sorduğumuzda, asla yeterli olmadığını, caydırıcı cezaların olduğu bir kanun çıkmadan da bu tacizlerin ve hayvana yapılan eziyetlerin bitmeyeceğini söylüyorlar. Talepleri ise açık; kanunda bulunması gereken en önemli madde belediyelerin sokak hayvanlarını kısırlaştırma faaliyeti gerçekleştirmesi... Hayvanların kanunda "mal" olarak değil birer canlı olarak ifade edilmesi... Hayvan sevgisinin ve bilincinin ilkokullardan itibaren ders olarak öğretilmesi...

Sıcak havalar pek çok hastalığı tetikleyebilir! ÖNLEM ALIN!

Aşırı sıcaklardan herkese fenalık geldi. Ama kronik hastalıkları olanlar için her şey daha bir zor! Kalp, diyabet, migren, cilt hastalıkları yaşayanlar, çocuklar ve yaşlılar daha dikkatli olmalı.

Uzm. Dr. Sanem BİLGİLİ

Artan sıcaklar yaşamı her anlamda zorlaştırıyor. Özellikle açık alanda çalışanların sıcaklarla başa çıkması oldukça zor. Basit sıcak yorgunluktan ağır sıcak çarpması gibi geniş bir yelpazede sorun yaratan sıcaklardan etkilenmek, günün en yoğun sıcak saatleri olan 11.00-16.00 saatleri arası güneşe çıkmayarak ve bolca dinlenip, bol su tüketerek önlenilebilir.

Özellikle küçük çocuklar, 65 üzeri yaşlılar ve kronik hastalıkları olan kişiler daha büyük risk altındalar.

SICAĞIN KALBE ZARARLARI

Aşırı sıcaklarda cilt yüzeyindeki damarlar genişler. Bu yüzeysel genişleme kalbe giden kanın azalmasına, kalbin de bu durumu kompanse edebilmek için çok hızlı çarpmasına yol açar. Bu durum zaten kalp yetmezliği, geçirilmiş kalp krizi, kalp kapağı sorunları olan kişilerde ve hipertansiyon hastalarında kalbin daha fazla yorulmasına neden olur.

Vücut, terleme ile fazla ısıyı düşürmeye çalışır bununla solunum sıklığı ve derinliği artar. Bu düzenlemeyi yapmaya çalışan organlar aşırı yorulu. Dengelenemeyen su kaybı da organların işlevini bozar. Bu da kalp ritmini bozar ve inme, kalp krizi gibi durumları tetikler. Özellikle aşırı yüklenmeyi engellemeye yarayan idrar söktürücü ve tansiyon ilacı kullananlarda durum daha da kötüleşebilir.

SICAKLARDA SIVI KAYBI:

Koyu renk idrara dikkat!

SICAK havalarda terlemenin artması, sıvı alımı da azsa vücudun normal işleyişi için ihtiyacı olan sıvının azalması demektir. Azalan sıvı alımı böbreklerin görevini yapamamasına, bol sıvı ile atılması gereken atıkların, taş oluşumuna neden olan minerallerin atılmasına ve vücutta birikmesine neden olur. Bu birikim özellikle sıcaklarda böbrek taşlarının artmasına, idrar yolları enfeksiyonlarının sıklaşmasına neden olur.

İdrar renginizin koyulaşması su alımınızın azaldığı anlamı taşır. Günlük idrar renginizi kontrol edin. Çok açık sarı renkli suya yakın bir idrar çıkarana kadar su içmeye devam edin.

DIYABET HASTALARINDA SICAKLARIN ETKİSİ

Sıcaklarda sıvı alımı azlığı ile birlikte elektrolit bozuklukları ve diyabet hastalarının yaşadığı duyu bozuklukları, uyku hijyenine ve beslenme saatlerine dikkat etmesi gereken diyabet hastaları için büyük risk oluşturur. Yaz meyveleri olan kavun karpuz gibi meyvelerin veya dondurmanın serinletici etkisinden faydalandığını düşünen diyabetliler glisemik indeksi yüksek bu gıdaları tükettiklerinde kan şekerini düzenlemeleri imkansızlaşır. Sıcak havalarda efor sarf etmektен kaçınmak, hafif gıdalarla beslenmek, uyku düzenine dikkat etmek, bol su tüketmek ve sıcak saatlerde özellikle açık alanlarda bulunmaktan kaçınmak önleyici tedbirler olarak önem taşır.

SICAKLAR VE MİGREN

Aşırı sıcaklarda migren ataklarında hastanelere başvurunun yüzde 10 civarında arttığı görülmektedir. Nem artışı, sıvı kaybına bağlı elektrolit bozuklukları, parlak ışığa maruz kalmak atakları sıklaştırıp artırır. Migren hastalarında kaliteli iyi camlı güneş gözlükleri kullanmak, uyku düzenini sağlamak, su tüketimini artırmak, mümkün mertebe yoğun sıcaklarda açık alana çıkılmaması önerilir.

ÇOCUKLARA DAHA ÇOK ÖZEN

Özellikle çocukların tatil yerlerinde yoğun sıcak saatlerde dışarı çıkartılmaması, özellikle deniz kenarı, kumsal bölgelerinde yansıyan güneş ışınlarından da korunması için sıvı alımına dikkat edilmesi, koruyucu kremlerin 2-3 saat arayla tüm cilde sürülmesi ve yoğun güneşe maruz kalan omuz bölgelerinin bir tişört yardımı ile örtülmesi sağlanmalıdır.

GÜNEŞ VE CİLT HASTALIKLARI

Uzun süre güneş ışınlarına kısa ya da uzun süreli UV ışınlarına maruz kalmak ciltte kısa ve uzun vadede sorunlara yol açar. Ciltte kızarıklık, renk değişimi, içi sıvı dolu ciltten kabarık yanıklar gibi sorunlar yanında uzun süreli maruziyet cilt kanserine neden olur. Sıcak havalarda nemli bölgelerin aşırı terleme ve havalanma azlığı nedeniyle mantar enfeksiyonları için mevsimsel bir risk oluşturur.

Yoğun sıcak saatlerde açık alana çıkılmaması, havalanması rahat bol giysiler giyilmesi, güneşe maruz kalan bölgelerin örtülerek korunması, bol sıvı (su) tüketilmesi, mecburen sokağa çıkılacaksa sabah saatlerinden itibaren UV koruyucu kremler sürülmesi ve kremin her 2-3 saatte bir yenilenmesi gerekir.

GÜNEŞ ÇARPMASI

Yoğun sıcaklara uzun süreli maruziyet su tuz ve elektrolit kaybı yoğun kas krampları ve ağrıları, baş ağrısı, baş dönmesi bulantı kusma ile başlayıp sık nefes alıp verme kalp çarpıntısı ile bilinç kaybına giden bir tablo oluşturabilir.

Sıcak çarpması yaşayan kişinin dinlendirilmesi, bol su veya meyve suları içirilmesi, duş aldırılması veya ıslak süngerle tüm vücudun silinmesi gerekir. Sessiz serin havalandan bir ortamda dinlendirmek sıcak çarpması yaşayan kişiye iyi gelecektir.

Soluk alıp vermesi düzelmiyor ve kalp ritmi normale dönmüyorsa tıbbi destek istemek gerekebilir.

Kıt kanaat geçinen kadınların aradığı çare...

Elif SANCI
Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma
Derneği Başkanı

Yokluk, yoksulluk, işsizlik o kadar zorluyor ki kadınları... Kadınlar yaşadıklarını, hayatlarını derneğimize gelip paylaşıyorlar. Son dört yılda derneğimize gelip de yoksulluğun getirdiği zorlukları anlatan kadınların sayısı oldukça arttı.

Derneğe uğrayanlardan biri 48 yaşındaki Ümmü. İki oğlu cezaevinde, oğullarının eşleri çocukları bırakıp gitmiş. İki aydır kirayı ödeyemiyor. Biri ilkokula yeni başlayan diğeri ortaokula giden torunlarının eğitim masraflarını nasıl ödeyeceğini kara kara düşünüyor: "Ortaokul için 350 lira bağış ve kırtasiye malzemeleri istediler. Şoke oldum. Diğer torunuma da kayıt parası 400 lira istediler. Bir de kırtasiye ihtiyaç listesi verdiler elime. 'Bunları al gel, parayı yatır. Kaydını yapalım' diye gönderdiler beni. Ne yapacağım? Zaten açlık ve yoksulluk arasında yaşamımızı sürdürüyoruz, bunları nasıl karşılayacağım?"

'PATİK ÖRÜP BAKIYORUM TORUNLARA'

74 yaşındaki Kezban uğruyor derneğe. "3 aydır kapalıydınız, kıyafet alamadım" diye serzenişte bulunuyor. Bir yandan da yazın ortasında patik örüyor: "Dernekten alıyordum kıyafetlerimi bir yaşlılık aylığım var, bir de patik örüp satıp iki torunuma bakıyorum. Anneleri öldü, oğlum da evlendi. Torunlara ben bakıyorum."

Giderken "Eteklik gelirse bana ayırır mısınız?" diyerek ayrılıyor dernekten...

Üniversiteyi yeni bitirmiş bir genç kadın da "Dernek açılınca çok sevindim. Kapalıyken derneğin telefonunu çok aradım

kıyafet almak için" diye anlatıyor. İş bulamadığını, kirayı ve masrafları karşılamak için ev arkadaşı aradığını söylüyor.

BORÇLAR, İŞSİZLİK, TACİZ...

İşsiz, genç bir kadın babasının emekli maaşıyla geçinemeyip, bakkala olan borçları birikince, üzerine bir de üç ay kiralarnı ödeyemeyince esnafları dolaşiyor 'İş var mı' diye. "Gönümüzü görürsen 1000 lira veririz" tacizine maruz kaldığını söylüyor iş ararken...

Derneğe uğrayan bir başka kadın "Canım karpuz istiyor, alamadım" diyor.

'KOŞULLARIMDAN MEMNUNUM GİBİ TAVIR ALIYORLAR'

Temizlik firmasında inşaat temizliğine gittiğini, işi zar zor bulduğunu anlatan Filiz, bir de işe giderken mahalle baskısı yaşıyor: "Biten inşaatların temizliğini yapıyorum. Araba ile gelip beni alıyorlar. Ne zaman biterse o zaman bırakıyorlar. 'Komşu da ev sahibini arayıp 'Bu kadın nereye gidiyor, nerden geliyor' diye soruyor. Tabii ki de ev sahibi 'Bıktım, usandım' diye anlatıyor sanki ben bu işten memnunmuşum gibi."

DERNEĞE GELEN KADINLARIN SAYISI HER GEÇEN GÜN ARTIYOR

Kadınlar yaşadıkları yoksulluk içinde 'Bir çare buluruz' umuduyla derneği arıyorlar her gün. Yaşanan yoksulluğun da yoksulluktan bıkip çare arayan kadınların sayısının da her geçen gün arttığını bu derneğe gelen kadınlardan görebiliyoruz. Kadın işsizliği ve yoksulluğu giderek artarken bize reva görülen bu hayata karşı birlikte mücadele etmekten başka çare yok. Asıl çare birlikte yürüttüğümüz bu mücadelede!

Kısa çalışma ödeneğiyle hak kayıpları yaşadım

Merhaba ben uzun yıllardır bir tekstil fabrikasında çalışan evli ve çocuklu bir kadın işçiyim. Fabrikada mesai bitse de evde devam ediyorum çalışmaya. Hem eve hem işe yetişmek oldukça zor. Bu yorucu koşullar sağlığımı da olumsuz etkilediği için kronik bir hastalığa yakalandım. Korona salgını ile birlikte kronik hastalar risk grubunda diye açıklamalar yapıldığında "Korona olursam ölür müyüm?" diye çok korktum. Hâlâ da korkum devam ediyor. İki ay kısa çalışma ödeneğinden faydalandık. Evde kaldığım süreçte her gün işe gider gibi erken kalkıp ev işi yaptım.

Pandemide çalışmadığım sürede verilen kısa çalışma ödeneği yüzünden kaybolan haklarım var. Kısa çalışma ödeneği almış olmam kідem tazminatımı etkileyecekti. İleride

işsiz kalırsam işsizlik ödeneğini de eksik alacaktım. Bize kısa çalışma ödeneği diye ödenen para aslında işsiz kaldığımda bana verilecek olan işsizlik ödeneğimmiş. Bu dönemde sigortam da yatırılmadı. Arkadaşlarımla "İşler ne zaman açılacak, geçinmek zor" diye kara kara düşünüyorduk. Kaygılarımız da; "işe gidince ya hastalık kaparsak, evdekilere hastalık bulaştırırsak" şeklinde devam ediyordu ama işe başlamak zorunda kaldım...

Pandemi bizim suçumuz değil ama cezasını biz çekiyoruz! Kısa çalışma ödeneğini lütuf gibi gösteriyorlar ama bu yüzden kідem tazminatım, sigortam, işsiz kaldığımda alacağım işsizlik ödeneğim hepsi eksik yatacak, ben böyle olmasını istemedim. Haklarımın bize sorulmadan alınmaması gerekiyor.

Tuzla / İSTANBUL

Devlet neden her seferinde yarı yolda bırakıyor bizi?

Merhabalar; Ben Antalya Organize Sanayi Bölgesinde çalışan ve özel sektörde hayatla mücadele eden 34 yaşında bir anneyim. Hayatın zorlukları, isteklere yetememenin içinde bir de emekli olabilmek için verdiğim mücadelede, benim gibi mücadele eden kadın arkadaşlarımla çok zor günler geçiriyoruz.

İşyerim pandemi sürecinde kısa çalışma ödeneği ile izne çıkardı bizi. Yaklaşık 3 ay kadar evde kalarak, çalışırken aldığım ücretin yüzde 60'ı ile geçinmek zorunda kaldım. Asgari ücret yetmez iken yüzde 60 neye yeter değil mi? Pandemide Avrupa'da kişi başına verilenlerle bizlere verilen arasında uçurum var. Bize verilen tencereye bir şey almamıza, çoluk çocuğumuzun önüne yiyecek koymaya yetmiyor. Maske mi alayım, temizlik malzemesi mi alayım?

Okullar ne olacak, çocuğum nasıl bir eğitim alacak? İkinci dalga gelirse ve bu okullardan yayılırsa gibi kaygı içinde yaşamak insanı yıpratıyor. İnsanca yaşamak istiyorum. Anlamıyorum hiç, devlet neden her seferinde yarı yolda bırakıyor bizi! Bizim işsizlik maaşımız nereye gitti? Pandemide aldığımız ücret bile işsizlik maaşımızdan düşecekmiş. Araştırıyorum araştırıyorum hiç mi işçiden yana bir şey çıkmayacak! Devlet düşünmesin, patron düşünmesin, kідem tazminatımızın da elimize geçmesine engel olsunlar, peki biz işçiler artık ne yapacağız? Vergiler, kesintiler bizden, çalışmak bizden, sefası kimlere? Evde kaldığım sürece sürekli düşündüm; çocuğum ne yapacak, geleceği nasıl olacak diye...

Bize tüm bunların hesabını vermek zorundalar!

Ayşe Beçek
ANTALYA

Siemens'in köle kampından

Dardanel'in 'kapalı çalışma sistemi'ne

Müslime KARABATAK

Kamp komutanı, insan gücünün kullanımından sorumlu kişidir. Maksimum performans sağlanması için, bu iş kelimenin tam anlamıyla sömürme-lidir. Çalışma saatlerinin sınırları yoktur. Zaman harcayan yürüyüşler ve yemek yemek amacıyla gün ortası molaları yasaktır.”

Talimat, SS Ekonomi ve Yönetim Merkez Büro Yöneticisi Oswald Pohl'dan. Tarih 30 Nisan 1942.

Ama, kovid 19 vakaları çıkan Dardanel fabrikasının, işçileri hasta-sağlıklı ayırmadan zorla çalıştırabilmesinin yolunu açan 'kapalı çalışma sistemi'ne imza atanlar Naziler değil! Çanakkale Devlet Hastanesi Başhekimi, Merkez İlçe Sağlık Müdürü, İl Tarım ve Orman Müdürü, İl Milli Eğitim Müdürü, İl Sağlık Müdürü, Vali Yardımcısı, Çanakkale Belediye Başkanı gibi zevatların oluşturduğu Çanakkale İl Hıfzıssıhha Kurulu.

NAZİLERİN KAPİTALİZMİ YA DA KAPİTALİZMİN NAZİLERİ

Bugün alanında tekel olan Dardanel'in abileri Siemens, Bayer, Nestlé, Opel, Coca-Cola, Krupp gibi kapitalist tekeller, Nazileri yaratan ve faşizmin ekmeğini (ya da tutukluların emeklerini) çokça yiyenlerden. Sadece Yahudiler değil, Romanlar, komünistler ya da canlarını sıkın kim varsa kamplara dolduruyorlar; silah üretiminde, tünel yapımında, madenlerde öldüresiye çalıştırıyorlar; artık çalışamaz hale geldiklerinde ise katlediyorlardı. Nazilerin kapitalizmi ya da kapitalizmin Nazileri işte böyle "işlevsel"di.

1000 kadın işçi çalıştırmasıyla övünerek "kadın dostu" olduğunu savunan Dardanel'in öndeki örnek, belki de kadın istihdamına önem verdiğini iddia eden Siemens'ti. Gerçekten de kadın emeği, Siemens'in gözdesi olmuş her zaman! Naziler tarafından tutuklanan 550 Macar Yahudi kadının tutulduğu Nürnberg kampında görüyoruz bunu. 1944'te Auschwitz-Birkenau'dan getirilirken bir kısmı yolda ölen bu kadın tutuklular, "köle işçi-

Fotoğraf: Wikipedia

ler" olarak Nürnberg'te zorla Siemens-Schuckertwerke (SSW)'e çalıştırıldı. Katzwanger Straße'deki kapalı bir kışla binasında paslanan metalleri temizliyorlardı, bazıları da Siemens'in trafo ve sayaç fabrikasında çalıştırılıyordu.

Siemens'in Nazi kampı, etrafı tellerle çevrili, içinde silah üretimi yapılan barakalar ile kadınların kaldığı barakalardan oluşuyordu; tellerin dışında da gardiyanların kaldığı barakalar vardı. Kadınların bazıları da Siemens için bomba fitili üretiyordu. Ne SS'ler ne de Siemens yeterli besin sağlıyordu. İncecik paçavralarıyla kişi geçiriyorlardı, bazılarının ayakkabısı bile yoktu. Açlıktan zayıf da düşseler, kapalı kamptan, Nazilerden, zorla dayatılan işten kaçamıyorlar; ölene kadar çalışmak zorunda kalıyorlardı. Tanıklar, SS'ler kadar Siemens yetkililerinin de şiddet uyguladığını söylüyor. Bombalamalar da günlük yaşamın bir parçasıydı ve bombalar kampları darmadağın ettiğinde enkazı kaldırmak da canlarını ancak kurtarmış olan bu köle kadınlara düşüyordu.

'YAŞADIĞIM SÜRECE UMUDUM VAR'

Nazilerle iş birliği yapan Siemens'e köle olarak çalıştırılan, Ágnes Rózsa'nın gizlice tuttuğu günlüğü, 1971

13 Mayıs 2019'da Nürnberg Julius-Loßmann-Straße'ye Siemens şirketi tarafından toplama kampında zorla çalıştırılan Macar Yahudisi kadınlar anısına, Cristof Popp tarafından tasarlanan iki büyük billboard yerleştirildi. (Fotoğraf: Museen der Stadt Nürnberg)

yılında 'Jövölesök' (Gelecek) ismiyle Macarca, 2006'da 'So lange ich lebe, hoffe ich' (Yaşadığım Sürece Umudum Var) adıyla Almanca yayımlandı.

34 yaşındaki öğretmen Ágnes, Mayıs 1944'te Auschwitz-Birkenau'daki ölüm kamplarına götürüldü. Şanslıydı ki SS doktoru onu "çalışabilir" diye ayırdı! Ekim ayında köle olarak çalıştırılmak üzere Siemens'in Nürnberg havzasındaki Flossenbürg altkampına gönderildi. Ágnes, gizlice bir yerlerden bulduğu kağıt ve kalem sayesinde,

farklı bir kamptaki kocasına mektup yazıyormuş gibi deneyimlerini, gözlemlerini ve hislerini aktardığı bir günlük tuttu. Gaz odaları, bombalamalar, SS gardiyanlarının sadistçe uygulamaları, kendisi gibi acı çeken diğer kadın tutuklular, tüm insanlık dışılığa karşı insan kalma çabası... Ve Siemens fabrikalarında zorla çalıştırılma...

"O kadar yorgundum ki, işe gidenlerin gürültüsü bile beni rahatsız etmiyordu. Dün felaket bir gündü..." diye başlıyor 1944 yılının 19 Aralık gününü anlatmaya. İşe gitmek için yola koyulduklarında sağır edici bombalama başlamıştı ve bittiğinde birçok bina zarar görmesine rağmen SS'ler yine de onları zorla çalıştırmıştı. İş bittiğinde, Ágnes'in vardiyası barakalara dönmüştü, ama bir sonraki vardiyadaki kadınlar bir türlü dönmüyordu...

Eğer bir gün Türkçe'ye de çevrilirse Ágnes'in günlüğü, Siemens'in Nazilerle yaptığı iş birliği çerçevesinde nasıl köle emeği kullandığını kişisel bir deneyim üzerinden okuyabiliriz.

ÇALIŞTIRILAN İMHA ETMEK

Elbette, Dardanel'in işçileri adeta kampa alıp hasta hasta çalıştırması, evlerine göndermeyip kapalı tutması akla Nazi Almanyası'nın çalışma kamplarını getiriyor. Henüz değil ama bir tık ötesinde öyle mi olacak Türkiye'de işçilik? Fabrikaların kapılarına "Çalışmak özgürleştirir" mi yazacaklar? Sağlıksız ortamlarda, düşük ücretlerle "çalıştırarak imha etmek" mi rewa gördükleri Türkiye işçi sınıfına?

Dardanel şirketinin "kapalı çalışma sistemi" şunu gösteriyor: Koronavirüsle mücadelemez, bizleri insan olarak değil, ne olursa olsun durmayacak bir makine parçası olarak gören kapitalizmle mücadelelemezle iç içe geçmiş durumda. "Kapalı çalışma sistemi" kapitalizm virüsünün belirtilerinden sadece biri ve Dardanel'i de aşabilir. Karşısında güçlü bir strateji ile sendikal örgütlülük şart. Sonuçta, çalışma kamplarını ortadan kaldırmak için faşizmi ortadan kaldırmak üzere, stratejisiyle-taktığıyla güçlü bir mücadele verildiğini unutmayalım.

ÇOCUK YAŞTA ZORLA EVLENDİRİLEN SUNAR: Liderlerin değil bizim ne istediğimiz önemli!

Nuray ÖZTÜRK
İzmir

Çocuk yaşta zorla evlendirilen bir kadın Sunar Çetinkaya. 2016 yılından beri ısıtıp ısıtıp önümüze getirilen ve yeniden tartışmaya açılan çocuk istismarına evlilikle af düzenlemesini 'mağduriyet' ve 'gelecek' adı altında savunulara yaşadıklarıyla cevap veriyor.

Sunar şu an 58 yaşında. 17 yaşında evlendirilmiş. 2 çocuk annesi. Lisedeyken evlendirildiği için okulu yarım bırakmak zorunda kalmış. "Babam istedi evlendim, ona karşı çıkamadım" diyor. Sunar, çocuk yaşta evlendirilmesinin "ekonomik nedenlerle "olmadığını, babasının o dönemde çocuklarını okutmak isteyen biri olduğu, evliliğinin çevre baskısıyla gerçekleştiğini düşünüyor. Kocasıyla arasında 10 yaş fark var Sunar'ın; "Görücü usulü oldu evliliğim. Eşimi ilk gördüğümde 'eyvah' dedim bu 'adam', adam yani... Ben ne yapacağım? Başıma ne geldi? Zarar gördüğümde nasıl baş edeceğim, nereye şikayet edeceğim diye düşündüm" diyor ve devam ediyor:

"Benim adıma kararlar alındı, tabii bu gelinlikten, düğün hazırlığından tutun da nerede yaşayacağımıza varana kadar. Çocuksun, tam bir teslimiyet hali... Evlendiğimiz zaman hiçbir şeyin farkında değildim. Belki eşim de benim yerime bir çocukla değil de bir kadınla birlikte olmayı isterdi. 2 yıl kayıvalidemle oturdum çünkü kayıvalidem beni çok küçük buldu ve bu işi götürmeyeceğimi düşünüyordu, benim belirli bir olgunluğa gelene kadar yanında kalmamı istedi. Zorlukları da oldu bunun..."

'DOĞUM YAPMAKTAN, EMZİRMekten BİLE UTANDIĞIM BİR DÖNEMDİ'

"Ama kadın kadının yurdu" derler ya, kayıvalidesi her şeye rağmen koruyup kollamış çocuk Sunar'ı, "Aile meclisi toplandığında ortaya konanlardan alıp yiyemezdik, o hep gizliden gizliye verirdi bana" diye anlatıyor. Sunar, 17 yaşında sadece gelin olmamış, anne de olmuş, "Evlendikten 9 ay sonra çocuğum oldu ama ilk çocuğumu kaybettim. O konuyu çok fazla açmak istemiyorum çünkü çok üzülüyorum. Babamı kaybetmişim, 7'si yapılırken doğdu ve doğduktan 4 ay sonra kaybettim. Hep kendimi suçladım. Doğum yapmaktan,

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

emzirmekten bile utandığım bir dönemdi. Daha olgun bir yaşta olsaydım daha iyi bakabilirdim" diye sorguluyor yaşananları Sunar, kırgın, üzgün, öfkeli, yaşadıklarının acısı hala taze...

"İlk çocuğumu kaybettikten sonra 'taşınalım' dedim eşime.. Kendi evimize taşındık. İki çocuğum oldu. Bütün zamanımı vererek, onlarla oynayarak ve çok severek büyüttüm. Tabii kızlarım 17 yaşına geldiği zaman 17 yaşına geri döndüm ben de. Kızlarımın önüne kahvaltılarını, çaylarını götürürken, gömleklerini ütülerken, etraflarında dört dönerken düşünüyordum, onların yaşlarında ben gelindim. Kayınpederimin çayını kahvesini götürüyordum. Sadece bunları söylemek bile o yaşta evlenenlerin ne yaşadığını anlatmaya yeter bence."

KAYBOLMUŞ BİR GENÇLİK...

Sunar, bugün daha iyi yapıyor hayatının muhasebesini ve tüm bunları bir daha çocuk yaşta zorla evlilikler yaşanmasın diye anlattığını söylüyor: "Zor ve kötü bir evlilik yaşamasam da geriye dönüp baktığımda bir çocukluğum var, bir de evliliğim var, ortada da kocaman kaybolmuş bir gençlik. Bir ilk aşkı yok, bir sevgilim yok, bir çılgınlığım yok. Zaten evlenip kapıdan çıktığım anda şunu düşündüm 'Bir daha asla şı-

marmamayacaksın'. Hakikatten de bu aşamadan sonra bir olgunluk oldu. Evlenmeden önce arkadaşlarımla konsere sinemaya giderdim, bunların hepsi bitti, evlendikten sonra hayatım bambaşka oldu. Gelinlikli fotoğraflarıma bakıyorum hep olgun duruşlu ve durgun bakışlı bir kız."

Evlilik hayatı boyunca yaşadığı zorluklara göğüs germiş. Bunu isteyerek yaptığını ama başka da çaresi olmadığını düşünüyor Sunar, "Kaybetmeyi en başta öğrendim. Babayı kaybetmişim çatı kalkıyor, çocuğumu kaybediyorsun ev yıkılıyor, artık kaybedecek bir şey kalmıyor. Onun için de elinde kalanlara çok sıkı sarılıyorsun. Ama geriye dönüp baktığımda seçme hakkımı kimseye vermek istemezdim. Yaşanmamış 10 yıllık bir gençlik var. Ve ömür boyu yüklendiğin bir sorumluluk var. Hala da var, bugün kızlarım okudular, okullarını bitirdiler, evlendiler... Bu sefer de torunların sorumluluğu var. Kocanın sorumluluğu var. Beden ve ruh olarak kadınların buna çok hazır olması lazım. Bana sorsalar 25 yaşın altında evlilik olmamalı. Geriye dönecek olsam kararlarımı kendim alırdım. O zaman babama karşı çıkamadım ama misal 17 değil de 27 yaşında olsaydım başka olurdu muhtemelen."

'ADALET BİZİ, BUNA İZİN VEREMEYİZ!'

ÇOCUK istismarını aklamak için 'akran evliliği' gibi gösterenlere de cevabı var Sunar'ın; "Çocuk yaşta evliliklere 'kendi istekleri' diyorlar. Aşık olabilir, sevebilir ama evlilik olmaz. Daha kendilerini gerçekleştirememişler. İstemek başka bir şey, o yaşta çocuklar sağlıklı karar veremez gelecekleri adına... 15 yaşında 17 yaşında bu olacak şey değil, daha beden gelişimini tamamlamamış, psikolojik gelişimini tamamlamamış, hayatı tanımıyor bu çocuklar. Yaşamış biri olarak söylüyorum. 15 yaş farkı da normalleştiriyorlar. Olacak şey değil."

Sunar Çetinkaya son olarak, çocuk ve kadın haklarına sistematik bir saldırı içerisinde olan iktidara ve buna karşı çıkan kadınlara sesleniyor; "Ninem, anneannem ve annem bizim modern kadın olmamız için mücadele ettiler. Geriye dönüş olmaz. Biz günebakan çiçeği miyiz ki lidere göre şekil alalım! Liderler isteyebilir, ama biz kadınların ne istediği önemli. Kadınlar buna engel olabilir. Adalet bizi, sizsiniz kadınlar... Biz izin vermezsek olmaz."

TOPUKLU AYAKKABININ TARİHİ

Yüzey koordinatları: 39 numara, 5 santim

Filiz GÜR

Sevgili kardeşlerim, derginin yazı işlerinin verdiği siparişle çocukların verdiği sipariş aynı saatlere sıkışınca seksen defa kalkıp oturduğum bu masa sayesinde iki yüz elli gram vermiş olmayı umuyorum. Bu sayede yazımın nesnesi olan topuklu ayakkabılardan giyer, kalçalarımı daha kadınsı(!) gösteren pabuçlarım sayesinde farklı bir endüstride ya da mutfakta var olmaya devam edebilirim. Ama sanırım taze barbunyanın yanına yaptığım pilav istikbalime mani olacak, bırak iki yüz elli gram vermeyi yedi yüz elli gram filan alıp düz taban spor ayakkabılarımla tarlalıklarda bir taraflarımdan soluyacak olmam daha muhtemel.

“Nereden çıktı bu topuklu ayakkabı?” soruma defaatle sosyal medya platformlarında yanıt alsam da halen daha bu konu bu zamana kadar gündemine gelemeyenlere, konuyu önerip “Bu kadın bu konuyu nasıl yazacak acaba” diye merak edip siparişi yollayan editöryal kadroya selam ederek başlamak isterim.

Sayenizde “ne pişireyim” derdinden de kurtuldum.

YÜKSEK PABUÇLARI ÖNCE ERKEKLER GİYMİŞ

Bu yüksek pabuçları önce erkek cinsi deneyimliyor sevgili hemcinslerim. Ama onların derdi kalça yuvarlamak ya da boy uzatmak filan değil. Mısır’da kasaplar giyiyormuş. M.Ö 3500’lü yıllardan kalan taş kabartmalarda görülen ve bugün adına platform topuk dediğimiz pabuçlar, kasapların bir kan gölünün içinde gezinmemek adına buldukları bir çözüm olmuş. Platform olmayan, yüksek ökçeli pabuçların da savaş sanatıyla(!) bir ilgisi var. Pers askerlerinin ayaklarının üzengiden kaymaması için tasarlanmış olduğuna dair bilgiler mevcut. Sonraki yüzyıllarda atalarımız gelip

İran’ın rahatını kaçırmaya bu Pers torunları gidip Osmanlı’ya karşı Batı ile ittifak kurmaya çalıştıkları zamanlarda pabuçlarıyla Avrupa’da öyle bir sükse yapıyorlar ki adeta erkek modasının yeni yüzü oluyorlar. Otantik bulunan kıyafetleri, pabuçlarla birlikte kopyalanıyor. Küreselleşme dediğin teee ne zamanlar başlamış zaten. Nihayetinde özellikle soylu erkeklerin tercih ettiği vazgeçilmez bir aksesuar olmuş topuklu ayakkabı.

KADINLAR NASIL TOPUKLU AYAKKABI GİYMENE BAŞLADI?

Peki biz kadınlar ne zaman ve niçin giymeye başladık? Şimdi burada kısa boydan karikatürize ederek bahsedebilirim, ben orta boylu bir dilber olduğum için üstüne alınan ve kendini kısa bulan tüm güzelliklerden peşinen özur dileyerek başlamak isterim. Benim de burnum büyük ve kemikli ama “güzel burnum var” diyene hiç şey yapmıyorum, anlaştık mı? On altıncı yüzyılda Medici’lerin Katherine, düğünü esnasında boyunu bir tık daha uzatmak için kendine topuklu pabuç yaptırtmış. Gerçek boyu kaynaklarda 1.50 olarak geçiyor. Ah be tatlım, değer mi dünyaya üç beş santim yukarıdan bakacağım diye bu eziyete? Ne üç beş santimi, bu Katherine de’ Medici dünyaya (haşa) tanrı katından bakmaya başlıyor devamında. Birkaç potansiyel Fransa kralını bizzat doğurup, muhalif protestan soyluları ekarte edebilmek için öyle bir sivil katliam yapıyor ki, hah işte o akşam kan gölünde yüzmek için topuklu ayakkabı giyilmiş hani... Otuz bine yakın protestanın, kapıları işaretlemek suretiyle kılıçtan geçirildiği bu gece tarihi Saint Bartholomew Katliamı olarak geçiyor. Kapı işaretlemenin tarihi de buradan mı, Ali Baba ve Kırk Haramiler’den mi başlıyor hiç bilmiyorum.

Soylu kadınlar arasında yaygınlaşan topuklu ayakkabı modası, şaka bir yana hakikaten kadın vücudunu daha dik bir şekilde soktuğundan oldukça yaygınlaşıyor, hatta on dokuzuncu yüzyıl moda ta-

rihine göre erkekler Büyük Erkek Feragatnamesi (Great Male Renunciation) ile topuklu pabuçları, süsü püsü kadınlara terk edip, kendileri sade bir görünüşe bürünüyorlar.

HATİCE HANIM’IN YÜKSEK ÖKÇELERİ...

Bu yazıyı hazırlarken topuklu ayakkabının faziletleri üzerine düşününce aklıma Ömer Seyfettin’in Yüksek Ökçeler hikayesindeki Hatice Hanım geldi. Okuyanlar bilir, Hatice Hanım on üç yaşında altmışlık bir adamla evlendirildiği için “izdivaç denen şeyden nefret etmişti. Erkeğin hayali zihnine, romatizma, balgam, pamuk, tentürdiyot yığınlarından yapılmış pis, lanet bir heyula şeklinde gelirdi.” (Bana göre genci de başka dert zaten de özümüz Hatice Hanım.) Erken yaşta dul kalan kızımız boyu kısa olduğu için evin içinde dahi yüksek topuklu terliklerle tıkrır tıkrır dolanır, hizmetlileriyle gül gibi geçinir gidermiş. Ayağından rahatsızlanıp da doktorun bu terlikleri yasaklamasından mütevellit düz terlikle dolaşmaya başladığında dünyası başına yıkılmış. Nedense artık evi bok götürüyor, kilerden hep bir şeyler eksiliyor, hizmetlilerini dedikodusunu yaparken yakalyormuş. Ah Hatice Hanım’cım, tıkrıtısı kendinden önce duyulan kişi, hakkında tek bir kötü söz duymaz. Haşmeti ve korkusu kendinden büyük insanların memleketinden sesleniyor.

Şöyleymiş de böyleymiş de fark etmez, seven giysin, isteyen topuğun boyunu uzatsın, kim karışır! Hem şu günlerde giy topuklularını da lazım olur çıkarır birinin tepesine indiriverirsin. Al sana topuklu ayakkabının bin bir faidesi...

Kaynak

Joanna Bourke, Büyük Erkek Feragatnamesi: Savaşlar Arası Britanya’da Erkekler İçin Elbise Reformu Partisi, Tasarım Tarihi Dergisi, 9.1, 1996, 23-33.

DEVLETİN MAKASINA KARŞI KATİNA'NIN MAKASI

Ayşen GÜVEN

Huysuz Virjin (Seyfi Dursunoğlu) ayrıldı aramızdan. Ölümünden sonra yazmak becerebileceğim bir şey değil aslında; çünkü hüznüleri paylaşmakta zorlanırım ben. Bu nedenle neşesiyle bu dünyadan geçen Huysuz'u yine öyle mizahıyla, heyecanlarıyla, kırgınlıklarıyla, nefes almaya devam edecek sanatıyla yolcu etmeyi deneyelim derim.

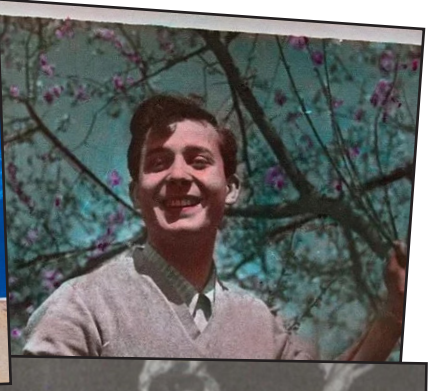
Onun hakkında bir şeyler söylerken kimi yanlarını sivriltmeye çalışacağım, malumunuz kendisi sivriltmenin ustası! Nereden başlayacağımı hâlâ bilemiyorum, fakat lafını esirgeyenleri sevmezdi sanırım, bizzat tanışmadıysam da Huysuz Virjin bize evvela cüretkârlığı miras bıraktı kuşkusuz. Bu cüret etme hali hayatının pek çok kavşağından onu Huysuz Virjin olmaya taşıdı. Hakkında hazırlanan bir biyografide “Bu bir kişinin değil, iki kişinin hikâyesi aslında” diyor. Ne kadar doğru; nezaketiyle saygısıyla artık rastlayamayacağımız bir İstanbul beyefendisi Seyfi Dursunoğlu ile makasından kimsenin kaçamadığı Huysuz Virjin... İki kişiyle vedalaştık yakınlarda; birinin yumrukladığı duvarların ardında diğerkinin hikâyesi başlamıştı.

SEYFİ'DEN VİRJİN'E

Kendi ifadesiyle mutaassıp, kalabalık ve varlıklı bir ailede büyüdü Seyfi Dursunoğlu. Gelgelelim despot babasının “Ne yapacaksanız bahçesinde yapın” diye aldığı büyük evin sınırlarına sıkıştırılmak istenmişti. Zaman içerisinde kendi yöntemleriyle aştı zorlu engelleri. Lise hayatının devamında ve üniversite yıllarında hep tiyatro yapma imkanları aradı, yarattı. Üniversitede Beylerbeyi Cemiyeti'nde ilk kez sahneye kadın kılığında çıkarak bir zenneyi canlandırdı. Bu esnada babası iflas etti, o da okulu bırakarak SSK'da memur olmak zorunda kaldı.

18 yıllık devlet memurluğuyla bodrum kattaki evinin kirasını bile ödeyemeyince hayallerine ve yeteneklerine yüzünü döndü. Gazinolarda iş aramaya başladı. Ancak erkek haliyle yaptığı şakalar çok da prim yapmadı. Mizahının daha özgür olmasını da istiyordu ve kadın kılığında bir erkek olarak sahne almak anlaşılabilir daha çok su kaldıracaktı.

Kantonun ilk temsilcilerinden, Abdülhamit devrinde “Ermeni komitacısı” diye jurnalenen “Verjin Hanım”ın adını aldı sahne için. Huysuz, sonradan geldi Virjin'in önüne. Huysuz'un ilk dragqueen olarak sahneleri şenlendirdiği, giderek ünlendiği yıllar başladı. Neredeyse kırk yaşında hayallerini yaşıyor, kendisiyle beraber bütün toplum için geçil-

mekte olan bir eşiği de temsil ediyordu. Belki neyi başardığını o da yıllar geçtikçe daha iyi fark edecekti. Dragqueen tanımının yanından bile geçilemeyen o dönemde Huysuz Virjin; devletin başındakilerden ordu mensuplarına, sanat dünyasının kıdemlilerinden vatandaşlara uzanan bir skalada saygı ve itibar kazanmıştı.

Sonuçta tastamam bir drag artisti; toplumsal hicvi dolu dolu, pek çok meseleye göndermesi incedendi Huysuz'un. Siyasetçilere de iğnesini batırdı ama hiçbir iktidarın yanında görünmeye ihtiyaç falan duymadı. Ne Müslüman kadınların sahneye çıkmasının “caiz olmadığı” zamanların Ermeni ve Rum sahne sanatçıları Peruz Hanım'ları, Minyon Virjin'leri canlandırması tesadüftü, ne tüm mal varlığını eğitim için bağışlayarak, kendi deyişle, halktan aldığı halka vermesi...

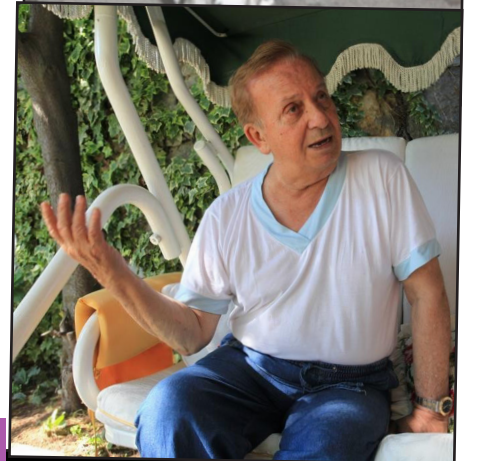
RENKLİ CAMDA OLAĞANÜSTÜ HAL

Komedyenler denildiğinde adının bir türlü anılmamasına da kırgındı haklı olarak; “Cem Yılmaz, Yılmaz Erdoğan, Beyaz... Aralarında benim adım geçmez mesela” demişti bir seferinde. Sahi neden yanlarına adı yazılmamıştı? Kadın temsilinden mi? Kadın kılığına giren bir erkek temsilinden mi? O yaşarken bunu

da sormadık, üstelik çok hürmet eder görünen bu “erkek komedyenler” de sormadı!

2007'de “Kanalların umum müdürlerini toplayıp ‘kadın kılığında erkek görmek istemiyoruz’ demesi çok ağrıma gitti.” dediği yasaklı dönemi başladı. Ve boğazımızda düğümdür; yasaklı gitti Huysuz Virjin aramızdan. Sosyal medyada “Tutucu babalarımıza dragqueen bir karakteri” yadırgatmamayı başardığımızı yazdık. Oysa ekranlara ilk kez devlet kanalı TRT'de çıkmıştı. “40 küsur yıldır beni kabul eden bu halk şimdi mi etmiyor” demişti gene bir demecinde.

Jüri üyeliği yaptığı “Benzemez Kimse Sana” yarışmasının final bölümünde son kez Huysuz Virjin olarak sahneye çıktı ve “Bu benim son kantom” dedi. Yaşını gerekçe gösterdi ama ağırlığından şeylerin ağırlığı da etkili olmuş muydu bu kararında? Huysuz Virjin'e getirilen yasak, her zamanki gibi mizah ve sanattan başlayan sansür ve otoriterleşme döneminin işaretlerinden biri oldu. O sessizliğimiz bizi ofansifin de kraliçesi Huysuz'u alkışlamaktan aldı genç mizahçıların yeni deneyimlerinin soruşturulduğu, haklarında tutuklama kararlarının çıkarıldığı bir iklime getirdi. Bu esnada biz de seyirciliği iyi öğrenmiş olacağız ki hicvin cezası da katlandıkça katlandı.

O KANTO BİTMEDİ HUYSUZ, SEN DE BİLİYORSUN!

EVET, çok şey söyledim hakkında çok şeyi de söyleyemedim. Ama gelişine vuruşların da kraliçesi Huysuz'u eksiksiz anlatmak yakışık almazdı sanırım. Yoksa mizah nasıl olurdu, doğaçlama nasıl değil mi! Huysuz makasını daima bağına, nefrete, cinsiyet ayrımcılığına vurdu. Türkiye Tiyatrosu'nun en geleneksel sahnelmelerini Batı Tiyatrosu formuyla harmanladı. Her şeyiyle yeni ve özgür bir deneyim yaşadı, yaşattı.

Özel hayatına dair konuşurmuş pek, doğrusu anlatmadı da ama aslında kendini de hiçbir şekilde saklamadı. O sahnesine

heyecanla, ciddiyetle, emekle ve daima gözleri parlayarak sarıldı. Bizim Huysuz Virjin'e ve temsil ettiklerine ne kadar sahip çıktığımız, sansürlenmesine neden yeterince itiraz etmediğimiz sorusu, bugünün Türkiye'sinin de bir parçası. Yanıtı sanatsal ifade özgürlüğümüze, eleştiri hakkımıza, cinsel özgürlüğümüze, neşemize kadar dayanıyor.

Neyse Huysuz'u kızdırmayalım, neşeli kapayalım iyisi mi; gökkuşakları çıktığında bize göz kırpacak nasılsa. O kanto bitmedi Huysuz, sen de biliyorsun!

Hazırlayan: Berivan BALKAY

Bangladeş: Tekstil işçileri işten çıkarmalara karşı birleşiyor

Bangladeşli tekstil işçisi kadınlar Ashulia sokaklarında işten atmalara karşı yaptıkları eylemlerin sonucunda kazanım sağladılar. Talisman Limited Şirketi'nde çalışan ve işten çıkarılan kadın işçiler geçtiğimiz haftalarda Dhaka İhracat İşletme Bölgesi'ne yürüdü. İşçiler fabrika yönetiminin kendilerine 150 ile 315 dolar arasında bir ücret ödeyeceğini açıkladılar. Kadınlardan biri; "Bunu alacağımızı düşünmedim, ama birleştiğimizde yönetimin başka seçeneği yoktu. Aldığım paradan oldukça memnunum" dedi. Talisman Limited Şirketi'nde 1.200 işçi çalışıyor ve bunların yüzde 70'i kadın. Aynı şekilde Tılsım Limited Şirketi de Covid - 19 salgını ve dünyadaki giysi tüketiminin azalması nedeniyle on binlerce işçisini işten çıkarmıştı. Hükümetin açıkladığı verilere göre 29 bin 369 tekstil işçisi işten atıldı. Sendikalar ise sayının çok daha fazla olduğunu söylüyor.

İŞÇİLER İŞTEN ATMALARA KARŞI BİRLEŞİYOR

İşçiler ve sendikalar, işten çıkarmalara yanıt olarak ülke çapındaki fabrikalarda harekete geçiyor. Birçok işçi taleplerinin karşılanması için trafiği kapadı ya da iş durdurdu. Bangladeş Konfeksiyon Üreticileri ve İhracat Birliği'ne göre, ülke nisan ayı ve COVID-19'un başlangıcından bu yana siparişlerde 3.18 milyar dolardan fazla para kaybetti. Kadın işçiler ise işten atıldıklarını SMS yoluyla öğrendiler. Bunlardan biri de Maksuda. Ailesine destek olmak için çalışan Farida, Tania ve diğer 11 tekstil işçisiyle Dayanışma Merkezi'ne başvurdu. Dayanışma Merkezi hukuk ekibi, her işçiye bir festival bonusu ile birlikte bir aylık temel ücret talep etmesini önerdi. Ertesi gün, liderler işçiler ile beraber fabrikaya gittiler, ancak fabrika kapalıydı. Bu nedenle ödemeleri talep etmek için Dhaka İhracat İşletme Bölgesi'ne geçen işçiler bu süreçte ortak bir eylemin temellerini atmış, somut kazanımlara bir örnek oluşturmuş oldular.

Kaynak: <https://www.solidaritycenter.org/laid-off-bangladesh-garment-workers-rally-win-wages-bonus/>

Fotoğraf: Flickr

Gazeteci Örgütlerinden Çağrı: 'Cinsiyet Eşitsizliği Konusunda Harekete Geçilmeli'

ULUSLARARASI Gazeteciler Federasyonu'nun (IFJ) 19-30 Haziran tarihleri arasında 52 ülkeden 558 kadın gazeteciyle yaptığı ve 23 Temmuz'da yayınladığı bir araştırmaya göre, kadın gazetecilerin yarısından fazlası Covid-19'a bağlı olarak eşitsizliklere maruz kaldı. Eşitsizliğin derinleşmesinde en büyük etken işyerindeki yüklerle birlikte evdeki yükün artması. Anket katılanların yüzde 62'si ev-iş geriliminin arttığını, yüzde 46'sı iş yüklerinin ve yüzde 27'si ücretlerin cinsiyet eşitsizliğini artırdığını ifade ediyor. Ayrıca her 3 kadın gazeteciden 2'si medya fonlarındaki kesintilerin cinsiyet eşitsizliğini olumsuz etkilediğini belirtiyor. Araştırmanın altını çizdiği diğer veriler ise şöyle:

■ Araştırmaya katılan kadın gazetecilerin 4'te 3'ünün stres seviyesi artmış durumda. En büyük etken mesleklerinin yanı sıra ev içi yükün artması. Kadınlar sağlıklarının etkilendiğini ve uyku sorunları yaşadığını belirtiyor.

■ Her 10 kadın gazeteciden yalnızca 4'üne koruyucu ekipman sağlanıyor.

■ Ankete katılanların yarısından fazlası, sendikaların pandemi sırasında cinsiyet eşitsizlikleriyle mücadele etmek için herhangi bir özel strateji geliştirmediğini iddia ediyor.

■ Yüzde 60'ı sektörün tele-çalışma için bir çeşit protokol sunduğunu söylüyor.

■ Katılımcıların 3'te biri "çoğunlukla evden", diğer 3'te biri "çoğunlukla ofisten" ve yüz-

Fotoğraf: Pixabay

de 15'i sahada çalıştığını ifade ediyor.

■ 5'te 3'ünün stres seviyesi artmış durumda. En büyük etken mesleklerinin yanı sıra ev içi yükün artması.

■ Yüzde 46'sı sağlıklarının etkilendiğini ve bunun yaklaşık 5'te 3'ü uyku sorunları yaşadığını söylüyor.

■ Her 10 kadın gazeteciden yalnızca 4'ünün koruyucu ekipmanı var.

■ Ankete katılanların yarısından fazlası, sendikaların pandemi sırasında cinsiyet eşitsizlikleriyle mücadele etmek için herhangi bir özel strateji geliştirmediğini iddia ediyor.

■ Yüzde 71'i sektörün tele-çalışma için bir çeşit protokol sunduğunu söylüyor.

■ Katılımcıların sadece yüzde 20'si "çoğunlukla evden" çalıştıklarını, yüzde 30'u sahada, yüzde 23'ü ofiste ve yüzde 27'si karşık şekilde çalıştığını ifade ediyor.

IFJ Toplumsal Cinsiyet Komisyonu Başkanı Angeles Samperio: "Medya kuruluşları ve sendikalar toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadelede çok daha fazlasını yapmak, bu çalkantılı dönemde iş ve özel yaşam dengesini gözetmek zorundalar. Covid-19 salgını boyunca stresten derinden etkilenen kadınların çağrılarını duymak ve buna yanıt vermek zorundalar. Şimdi, insanca uzaktan çalışma politikaları geliştirme, ailenin bakım yükünü üstlenen kadınlara destek sunulduğundan emin olma ve insanca çalışma ve eşit ücret temin etme zamanı."

IFJ Genel Sekreteri Anthony Bellanger: "Üyelerimizi toplumsal cinsiyet eşitliğini gündemlerinin başına koymaya ve kadın üyelerini en iyi şekilde nasıl destekleyebileceklerini düşünmeye davet ediyoruz. Bu destek mutlaka meslekteki kadınlara dair veri toplamayı, tüm faaliyetlerde toplumsal cinsiyeti ana gündem yapmayı, eğitimler vermeyi, sendikaların kendi yapılarında kadınları yönetici pozisyonlara getirmeyi, kadın komiteleri kurup cinsiyet politikaları oluşturmayı ve kadınlar ile medya yöneticileri arasında en iyi anlaşmalar üzerine müzakere etmeyi kapsamalıdır. Toplumsal cinsiyet açısından güçlü bir yeni normal için durumu değiştirmek acil önem taşıyor."

Kaynak: www.ifj.org

Pandemi döneminde yeni anne olmak

Oğlum 11 Mart 2020 tarihinde dünyaya geldi. Ülkemizde ilk koronavirüs vakasının açıklandığı tarih. Doktorum mart ayının 8'i ve 13'ü arasında bir tarih belirlememi söylemişti, mecburi sezaryen olacaktım. Önce takvime bir bakındım; tarihte bugüne özel bir gün var mı diye, bulamayınca aklıma eşimin 11 Aralık doğumlu olduğu geldi. Oğlum da 11 Mart olsun dedim. O günün kayıtlara böyle geçeceğini nereden bilecektik...

Anneliğimin ilk günleri evlere kapanılmasıyla başlamış oldu. Arkadaşlarıma bir müddet çocukla ilgileneceğim için dışarıya çıkamayacağımı, onlara imreneceğimi söylerken herkes bizim kadar evlerde kaldı. Tabii ben bu süreçte bir de bana her an ihtiyaç duyan, yeni bir canlıyla yaşamaya alışmaya çalışıyordum...

İşin şakası bir yana, karantina günlerimiz büyük ölçüde korku dolu başladı. Hâlâ da bir ölçüde devam ediyor bu korkularımız... Ben bir süredir çalışmıyorum ama eşim her gün işe gidip geliyor. Her gün işe giderken "Ya virüs kaparsa" terdirginliğiyle yaşıyoruz. "Ya ben de korona olursam?", "Hâlâ çocuğu emziriyorum, bebeğim bensiz ne yapar?" diye düşünmeden edemiyorum.

Pandemi sürecinin başında birçok şeyin belirsizliği bizi yeni ebeveynler olarak

çok yordu. Bebeğin aşılarını nasıl yaptıracağız, doktor kontrollerine nasıl gidip geleceğimiz bile bir süre muammaydı. Bu süreçte bir de devletin menenjit ve rotavirüs aşılarını karşılamadığını öğrendik. Üçüncü ve beşinci ayda vurulan bu aşılar için ayrıca 1600 lira ödemek gerekiyor.

Pandemi sürecinde sarsılan bütçelerimizin yanına bir de bu aşılar eklendi. Bir taraftan da evde geçen zamanımıza üzülyorum. Oğlumun temiz hava almasını; sokağı, sokaktaki kedileri, köpekleri, kuşları görmesini istiyorum. Öyle zengin insanlar değiliz zaten. Bahçeli, havuzlu evlerimiz, yalılarımız yok. Tek nefes aldığımız yerler hele ki büyükşehirdeysen parklar... Onlar da olmasa evin içi dört duvar, sokaklar beton; hepten ruhumuz zift gibi olacak.

Yaz mevsimindeyiz bir de... Denizi görsün, ayaklarını suya sokalım istiyorum. Aslında çok basit şeyler istiyorum, fakat senede bir kere bile tatile çıkmak çok lüks bir yaşama dönüştü artık. Bunun için kredi veren bankalar bile var! "Korona zengin fakir, sınıf ayrımı gütmekten herkesi etkiledi" diyorlardı, oysaki o zengin insanlar çoktan teknelerine binip yelken aldılar! Yoksullara ise leğen, kova, hadi iyiye şişme havuz kaldı...

Ash TÜRKER
Batkent/ANKARA

Evdeki işlere 'dolap beygiri' gibi koşarken kendimi unuttum

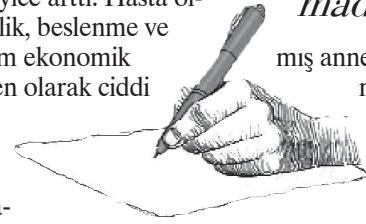
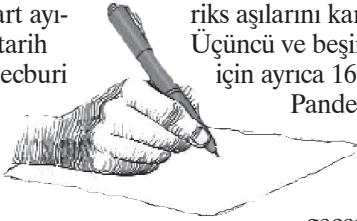
Ankara'dan memlekete gitmek için arabaya bindiğimizde ayaklarımın altı ağrıyordu. Yaşlı anne ve babamı biraz da kendimi rahatlatmak için memlekete gitme kararı almıştım ama öyle rahatlatma filan olmadı.

Gittiğimiz yere 'görevlerimizi' de götürüyoruz. Ailede çocuk bakımı, yaşlı ve hasta bakımı görevi çoğunlukla kadına yüklenmiş durumda.

Pandemi sürecinde hastaneye gideemediğimizden yük iyice arttı. Hasta olmasınlar diye temizlik, beslenme ve kişisel bakımları hem ekonomik olarak hem de beden olarak ciddi bir yorgunluk ve tükenmişlik oluşturdu bende. Öyle ki bazen saçımı taramadığımı fark ettim, saçlarımın beyazları iyice uzadı, bandanalarla kapamaya başladım. Aynı zamanda sosyalleşememek, sohbet edememek, evden dışarı çıkamamak neredeyse "dolap beygiri" misali aynı benzer günleri yaşamak da başka bir tehlikenin habercisi olunca, markete gidip saç boyası aldım, her gün yarım saat bile olsa giyinip kuşanıp yürüyüş yaptım, kitap okudum, arayıp dostlarımla, arkadaşlarımla konuştum. Çok iyi geldi. Diyeceğim o ki, bu günlerde kadınlar olarak bunca yorgunluğun arasında kendimize zaman ayırmalıyız.

Ama bir çift sözüm daha var; yaş almış anne babalarımızın ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelmeleri hem onlar açısından hem de birlikte yaşayan bizler açısından çok zorlu oldu. Biz küçükken hep "Batıda çocuklar 18 yaşından sonra evden ayrılıyor, yaşlanınca anne ve babaları huzurevlerinde kalıyor" diye anlatılırdı. Bize çok garip gelirdi. İnsan anne babasına nasıl bakmazdı! Oysa mesele feodal ilişkilerle açıkladığı gibi "kötü evlat", "vıcansız", kapitalist ilişkilerle açıkladığı gibi "bi-reyci" olmadan da çözülebilir... Yaşlı ve hasta bakım olanakları yerel yönetimler ve sosyal güvenlik sistemi üzerinden insan onuruna yakışır, aileleri de rahatlatan bir şekilde çözülebilir.

Eğitim ve ev emekçisi Songül
ANKARA

Mesele, şiddet gören kadını ölüme terk etmemek, yaşatmaktır

Her kadın öldürüldüğünde içimiz yangın yeri olur. Yaşamak için çığlık atan kadınlar her defasında yakar yüreklerimizi. O çığlıkları duymadığımız için yanar yüreğimiz. En çok da cinayeti meşrulaştırmak için bulunan bahaneler yakar canımızı. Etek boyunun santimetresi, sokağa çıktığı zamanın dakikası, kahkahasının desibeli, katilin aşkının metrekaresi ölçülür. Her defasında ölünün üzerinde tepinerek katili kutsamaya, yeni katillere cesaret vermeye, yeni cinayetlere zemin hazırlamaya devam ederler. Kutsanmış katilin iyi halini bir takım elbisenin ve kravatın içine sığdıran adalet yakar canımızı.

İstanbul Sözleşmesi'nin gereği yapılmadığı için kadın cinayetleri her yıl katlanarak artıyor. Bu hale bir gecede mi geldi bu toplum?

Kutsanmış katiller ve onları alkışlayan insan olduğu şüpheli gruplar bu hale bir gecede mi geldi? 18 yıldır bu devleti yöneten AKP'nin her konuda olduğu gibi kadın konusunda da toplum ve ahlak mühendisliği yapmasının etkisi azımsanabilir mi?

Gazeteciler, aydınlar, düşün insanları suçsuz yere hapisteye yataırken, tecavüzcülerin, kadına şiddet uygulayanla-

rın affedilip toplum içine patlamaya hazır bomba gibi bırakılması da unutulmamalı.

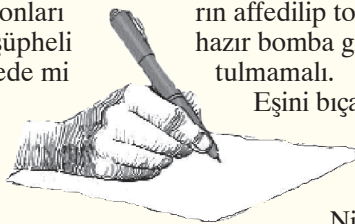
Eşini bıçakladığı için yattığı hapis-ten afla çıkan Müslüm Aslan'ın 9 yaşındaki kızı Ceylan Aslan'ı 21 Nisan'da hortumla döve-rek öldürmesi akıllarımızda.

11 Mayıs 2011'de Türkiye'nin ilk imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi 1 Ağustos 2014'te yürürlüğe girdi. İstanbul Sözleşmesinin en önemli özelliği

biyolojik veya hukuki aile bağına bakmaksızın ev içi şiddetin ve kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi ve bunlarla ilgili mücadelenin standartlarını hukuki olarak bağlayan ilk belge olmasıdır.

Sözleşmenin gereği yapılmadığı için kadın cinayetleri her yıl katlanarak artıyor. Kadına yönelik şiddetin ve cinayetlerin bu kadar arttığı bir dönemde İstanbul Sözleşmesi'nin hakkıyla uygulanması yerine kaldırılmasının tartışmaya açmak, karanlık beyinlilerin kadın cinayetlerine ve aile içi şiddete bakişını gözler önüne seriyor.

Ferihan KARASU
İstanbul Tekel-Gazete Bayileri
Odası Başkanı

'BİR KADININ ZAFERİ'

Erkek hegemonyasında kadın orkestra şefi olmak...

'Bir müzisyen olarak doğarsın ya da doğmazsın. Bunun cinsiyet ile ilgisi yok' demiş

Antonia Brico. Teorik olarak doğru ancak rakamlar bunun pratikte ne yazık ki gerçekleştiremediğini gösteriyor.

Sarya TUNÇ

Sanatın değerli olması çok anlaşılır ama hâlâ bu kadar ulaşması zor, pahalı olması anlaşılır değil. Bu her yerde böyle ama özellikle bizim ülkemizde daha da katmerli hissediliyor. Her ne kadar kültürel olarak kodlarımıza işleyen, yöreye göre azıcık değişen davul-zurna, tambur, bağlama, klarnet gibi enstrümanlar olsa da orkestra müziği gibi bir klasik müzik geçmişimiz yok mesela, yani hangimiz kaç defa öyle bir performansı canlı izleme şansı yakalayabildik?

Avrupa'da birçok kentte neredeyse her evde piyano bulunurken hatta insanlar piyanolarını satmaya bile değer bulmayıp -burası ayrı bir tartışma konusu olarak burada dursun- birbirine ücretsiz verirken bizim için bir sınıf farkı göstergesi resmen.

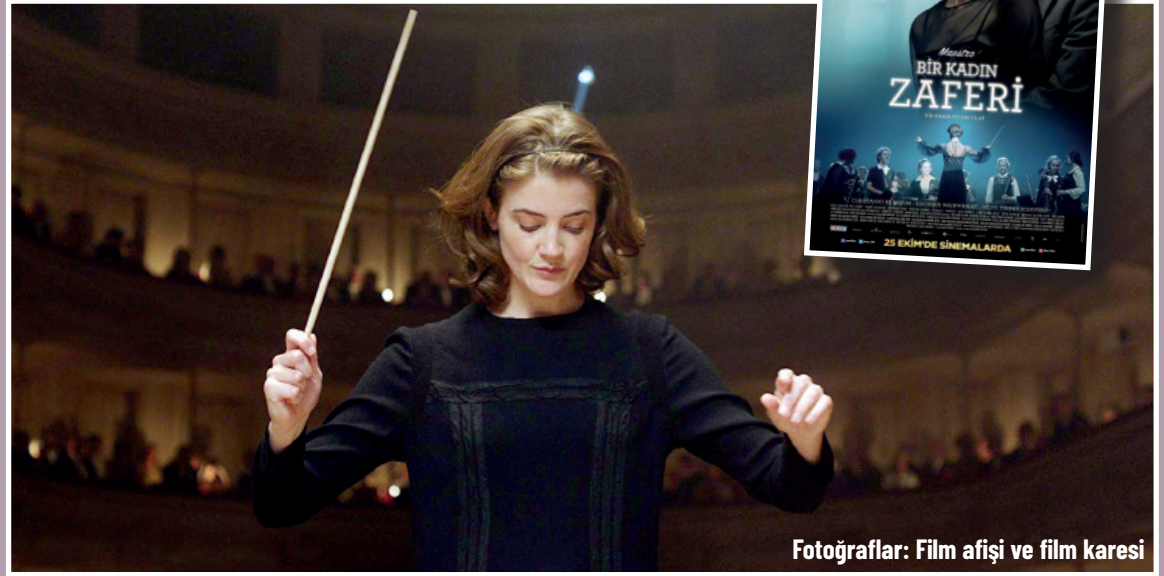
Neyse konumuz Türkiye sanat tarihi eleştirisi değil fakat bu ay seçtiğimiz film bir kadın orkestra şefini anlatınca insan bir dönüp iç hesaplaşma yapmak istiyor haliyle...

İŞİTSEL ŞÖLEN...

2018 yapımı, Türkçe'ye 'Bir Kadının Zaferi' diye soyutlanarak çevrilen 'The Conductor' filmi New York Filarmoni Orkest-

TÜRKİYE'NİN KADIN ORKESTRA ŞEFİ: NİSAN AK...

Filmi izlerken benim aklıma Türkiye'de son dönem sosyal medyada da adını duyuran genç bir kadın orkestra şefi geldi; Nisan Ak. Nisan Türkiye'de lise ve üniversitede müzik eğitimi almış ardından Amerika'da yüksek lisans ve doktora ile eğitime devam eden genç bir orkestra şefi. Türkiye'de de nadir bulunan kadın orkestra şeflerinden biri. Youtube'da #herkesiçinmüzik etiketiyle birçok güncel şarkıyı analiz edip, klasik müzik bestelerini de anlaşılır biçimde açıklayan videoları hakikaten görülmeye değer. Şiddetle tavsiye ediyorum.

Fotoğraflar: Film afişi ve film karesi

GÖRÜNMEZLER: KADIN ORKESTRA ŞEFLERİ

Filmin sonunda akan bilgilerden, 2008 yılında saygın magazin ve sanat dergisi olan "Gramophone" tarafından yayımlanan dünyanın en iyi yirmi orkestrasının içerisinde hiçbir kadın şefin bulunmadığı bilgisini ediniyoruz.

Yine 2017 yılında aynı derginin yayımladığı tüm zamanların en iyi elli orkestra şefi arasında da kadın bir orkestra şefinin bulunmadığını öğreniyoruz.

"Bir müzisyen olarak doğarsın ya da doğmazsın. Bunun cinsiyet ile ilgisi yok" demiş Antonia Brico. Teorik olarak katılsam da pratik olarak doğru olmadığını işte bu yukarıdaki günümüz rakamları yanıtıyor.

Yine de sana borçluyuz sevgili Antonia. İyi ki yaşamışsın.

rasının ilk kadın orkestra şefi Antonia Bianca'yı anlatıyor.

Film Antonia Bianca'nın hikayesinden etkilenilerek yapılmış ve 1930'lu yıllarda geçiyor. 2020 yılında hâlâ kadın orkestra şeflerinin sayısının yüzde 10'u geçmediğini düşününce Antonia'nın ne kadar cesurca bir iş yaptığı daha da dikkat çekiyor. Hele hele hangi zorluklarla karşılaştığını tahmin etmeye çalışınca bile insan çarpılıyor.

Hikâyeyi film anlatısı içinde görsel olarak izlemenin fena olmayan bir yanı var fakat film sanatsal açıdan klişeler kumkuması olmaktan öteye gidemiyor. Filmin açılış sahnesinde bir konser salonunda bilet görevlisi olarak çalışan genç Antonia'nın bir anda bir sandalye kapıp, herkesin dikkatini üstüne çekecek şekilde en öne geçip oturup konseri hem izleyip hem etüt etmesini izliyoruz mesela. Muhakkak o kadın o noktaya kolay gelmedi ama bir açılış sahnesinde bunu görmek yazık ki televizyon dizilerini andırıyor. Derinliğini ve arka planını anlayamıyoruz. Bir açılış sahnesi olarak fazla havada kalmış. Bu ve bunun gibi birkaç örnek daha var fakat her şeye rağmen Antonia

Bianca'nın hikayesi için film izlenmeye değer. Kaldı ki tahmin edebileceğimiz gibi film, müzikleriyle de oldukça harika bir işitsel şölen sunuyor.

ÖZGÜRLÜKLER ÜLKESİ AMA HERKES İÇİN DEĞİL!

Filmin bir sahnesinde Antonia kendisiyle ve hayaliyle dalga geçenlere karşı 'Ama Amerika özgürlükler ülkesi' diyor. Karşısındaki diğer kadın da 'Ama herkes için değil' diye yanıtıyor. Bu diyalog beni yakaladı. Hâlâ öyle değil mi birçok açıdan?

Antonia daha sonra tüm üyeleri kadın olan ilk orkestrayı kurup dikkatleri iyice üzerine çekiyor. Filmin sonunda görüyoruz ki bu tarz yenilikçi girişimler ve misafir orkestra şefliği dışında Antonia aslında hiçbir zaman kalıcı, tabiri caizse kadrolu, SSK'lı bir şefliğe terfi edemiyor. Kadın orkestrasına olan ilgi de zamanla Antonia'nın erkekleri de orkestraya davet etmesiyle azalıyor. Antonia erkeklere de fırsat mı vermek istedi yoksa buna bir şekilde mecbur mu bırakıldı burası da ayrı bir soru işareti olarak bir köşede duruyor.